

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Obor: Specializace v pedagogice, Sociální pedagogika
Denní forma vzdělávání.

Nabídka volnočasových aktivit pro děti s nadáním na prvním stupni ZŠ
Suggested free-time activities for talented children at lower grades
of elementary school

Bakalářská práce

Autor: Andrea Tardonová, DiS.

Praha 2014

Vedoucí práce: PhDr. Natálie Dytková

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušila autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a právech souvisejících s právem autorským).

V Praze, dne

Andrea Tardonová

.....
Podpis

Poděkování

Chtěla bych poděkovat PhDr. Natálii Dytkové za pomoc a odborné vedení při zpracování této práce a RNDr. Janu Hovorkovi, řediteli ZŠ Květnového vítězství, za umožnění a pomoc při zpracování mého výzkumu.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou nabídky volnočasových aktivit pro nadané žáky na prvních stupních ZŠ. Práce je rozdělena do dvou částí, na teoretickou a praktickou. Teoretická část je rozdělena do dvou větších kapitol, a to volný čas a nadané dítě. Praktická část je rozdělena na tři části výzkumu, přičemž u prvních dvou se jedná o rozhovory s ředitelem a nadanými dětmi na ZŠ Květnového vítězství, o nabídce volnočasových aktivit a v poslední části výzkumu je stručné porovnání s nabídkou ostatních škol, které se řadí k programu pro vzdělávání nadaných žáků v Praze.

Klíčová slova: volný čas, volnočasové aktivity, nadání, nadané dítě, nabídka volnočasových aktivit v ČR.

Abstract

This bachelor thesis attempts to explore the free-time activities that are available for talented children at the lower grade of elementary school. The thesis consists of two parts: theoretical part and practical part. The theoretical part contains two chapters: Free Time and Talented Child. The practical part is divided into three sections: an interview with the director and several students of school Květnového vítězství, listing of free-time activities the school offers to the students, and a brief comparison with similar offerings of other schools in Prague, that offer a study programme for talented children.

Keywords: free time, free-time activities, talent, talented child, offering of free-time activities in CR.

OBSAH

ÚVOD.....	1
TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	3
1 VOLNÝ ČAS.....	3
1.1 DEFINICE, VYMEZENÍ POJMU VOLNÝ ČAS	3
1.2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU.....	4
1.2.1 Vnitřní faktory.....	4
1.2.2 Vnější faktory.....	5
1.3 FORMY TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU.....	6
1.3.1 Forma aktivní, pasivní	6
1.3.2 Forma organizovaná, neorganizovaná.....	7
1.4 FUNKCE VOLNÉHO ČASU	8
1.4.1 Volný čas dětí.....	9
1.4.1.1 Trávení volného času nadaných dětí.....	9
2 NADANÉ DÍTĚ.....	11
2.1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	11
2.1.1 Intelligence.....	11
2.1.2 Talent	12
2.1.3 Nadání.....	12
2.2 DRUHY A STUPNĚ NADÁNÍ	13
2.2.1 Nadání latentní a manifestové	13
2.2.2 Nadání školní a kreativně produktivní.....	13
2.2.3 Stupně nadání	13
2.3 CHARAKTERISTIKA NADANÉHO DÍTĚTE.....	14
2.4 IDENTIFIKACE NADANÝCH DĚTÍ	16
2.5 MOŽNOSTI ROZVOJE NADANÝCH DĚTÍ.....	18
2.5.1 Nabídka služeb pro nadané ve světě.....	19
2.5.2 Nabídka služeb pro nadané v ČR.....	20
2.5.2.1 Aktivity v rámci školy	21
2.5.2.2 Organizace zabývající se nadanými žáky	21

PRAKTICKÁ ČÁST	25
3 ZPRACOVÁNÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	25
3.1 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI	25
3.2 VÝZKUMNÉ CÍLE, METODY	26
3.3 VÝZKUM ZŠ KVĚTNOVÉHO VÍTĚZSTVÍ.....	26
3.3.1 <i>Rozhovor s ředitelem ZŠ Květnového vítězství RNDr. Janem Hovorkou</i>	<i>26</i>
3.3.1.1 Shrnutí rozhovoru	30
3.3.2 <i>Rozhovor s nadanými dětmi.....</i>	<i>31</i>
3.3.2.1 Shrnutí rozhovorů	42
3.3.2.2 Ukázky rozhovorů.....	42
3.4 NABÍDKA KROUŽKŮ OSTATNÍCH ŠKOL S PROGRAMEM PRO NADANÉ ŽÁKY.....	46
ZÁVĚR	49
RESUMÉ	51
RESUME	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53
SEZNAM PŘÍLOH.....	54

ÚVOD

Volný čas se týká každého z nás. Jedná se o téma, na které probíhá stále celá řada výzkumů, ať se jedná o volný čas dětí, mládeže či například seniorů a u něhož odborníci stále více zdůrazňují důležitost jeho smysluplného využití. Bohužel jen málo autorů se věnuje volnému času nadaných dětí a právě z tohoto důvodu jsem se rozhodla psát práci právě na toto téma. Dle mého názoru, právě tato skupina žáků, potřebuje kromě určité speciální či dokonce individuální formy vzdělávání, také možnost k rozvoji jejich nadání během volnočasových aktivit, při kterých mají možnost vzdělávat se, získávat nové informace a poznávat nové věci zábavnou formou na rozdíl, od běžného školního vyučování. Děti talentované sportovně či umělecky, mají možnost navštěvovat např. základní umělecké školy, sportovní kluby apod., které jsou již celkem běžně dostupné. Oproti tomu děti intelektově nadané jsou, co se týče kroužků, velice omezeni ve výběru, který se navíc zúží i v tom případě, pokud žijí v malých městech. Pravděpodobně největší nabídka volnočasových aktivit pro nadané žáky je v Praze, a právě proto jsem se zde rozhodla provést výzkum. Za cíl své práce jsem si stanovila, zjistit nabídku volnočasových aktivit pro nadané žáky na mnou sledovaných školách v Praze a povědomí nadaných dětí o možnosti výběru kroužků na jejich škole.

Má práce je rozdělena na dvě části, a to na část teoretickou a praktickou. Teoretickou část jsem dále rozčlenila na dvě větší kapitoly, za první volný čas a za druhé nadané dítě. Nejprve jsem se tedy věnovala volnému času, jeho definováním, faktory, jak vnitřními i vnějšími, které nás v trávení volného času a výběru aktivit ovlivňují. Dále jsem se zaměřila na to, jaké známe formy, tedy např. aktivní či pasivní způsoby trávení volného času a jaké jsou jejich funkce, jejichž výčet jsem zvolila podle autora Opaschowskiho. Na závěr jsem také uvedla odlišnosti v trávení volného času dětmi a významu rodičů při výběru jejich mimoškolních aktivit. V této části své práce jsem vycházela především z knih Pávkové, Poláčkové, Krause, Hofbauera atd. V další kapitole, nadané dítě, jsem nejprve nastínila pojmy, jako je nadání, talent, intelekt a upřesnila jejich rozdíly a poté jsem se již zabývala pouze nadáním, jeho druhy a stupni, přičemž u obou jsem vybrala takové členění z mnoha, které mi přišlo nejvíce srozumitelné. Dále jsem se zabývala tím, jakým způsobem vůbec můžeme charakterizovat, jaká jsou jejich specifika, upozornila jsem na nepravdivé mýty a samozřejmě jsem uvedla to, podle jakých metod či kroků může odborník identifikovat nadané žáky. V závěru kapitoly uvádím několik organizací, které se zabývají trávením volného času nadaných dětí v České republice a také to, jaké formy mimoškolní činnosti pro nadané děti probíhají ve světě ve srovnání s naší zemí. V této části práce jsem vycházela převážně z knih manželů Fořtíkových a dále

autorů, jako je Monks, Freemannová, Sejvalová či Hříbková a informace o organizacích jsem získala z jejich oficiálních webových stránek.

Praktickou část jsem také rozdělila na dvě části. V první jsem zjišťovala, jaká je nabídka kroužků na mnou vybrané základní škole v Praze na Chodově, která se řadí k programu se vzděláváním nadaných žáků. Výzkum jsem provedla formou rozhovorů s nadanými žáky prvního stupně, a ve kterém jsem mimo jiné i zjišťovala, jaké je vůbec povědomí dětí o nabídce kroužků, zda jsou obeznámeni s celkovou nabídkou kroužků určené pro nadané žáky na jejich škole, dále jak jsou spokojeni s aktivitami a zda docházejí na nějaké kroužky i mimo školu a do jiných organizací. Na této škole mi také ředitel školy poskytl rozhovor, ve kterém jsem se mimo jiné i ptala na to, jaká je celková nabídka kroužků pro nadané žáky, zda tyto kroužky mohou navštěvovat i ostatní děti, dále jakým způsobem probíhá výběr nabízených kroužků a zda má povědomí o aktivitách pro nadané žáky jiných škol. Ve druhé části výzkumu jsem provedla průzkum všech základních škol v Praze, které se řadí do programu vzdělávání nadaných žáků, což čítá dohromady 5 škol a uvedla výčet jejich nabízených kroužků a volnočasových aktivit, které mají možnost navštěvovat nadaní žáci.

Doufám, že má práce bude moci sloužit jako stručný přehled pro rodiče nadaných dětí, kteří tak získají lepší povědomí o důležitosti a možnostech výběru vhodných mimoškolních aktivit. Zároveň bych byla ráda, kdyby se nabídka kroužků těchto škol neustále rozrůstala a měnila v závislosti na individuálních potřebách stávajících žáků.

Teoretická východiska

1 Volný čas

Volný čas je pro každého z nás velice důležitý. Je to čas, který nám zůstane po splnění všech našich povinností, slouží k odpočinku a uvolnění. Doba, kterou máme pouze sami pro sebe a náplň si volíme pouze na základě našich momentálních zájmů a potřeb.

1.1 Definice, vymezení pojmu volný čas

„Volný čas (angl. leisure time, franc. le loisir) je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají ze sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život.“ (Hofbauer, 2004, s.13). Dále autor dodává, že se jedná o takové činnosti, do kterých člověk vstupuje s určitým očekáváním a na základě svého svobodného rozhodnutí, a které ho uspokojují.

Nejdůležitějším znakem volného času je dobrovolnost. Můžeme sem tedy zařadit aktivity, jako například relaxace, zábava, zájmové činnosti atd. Je to tedy doba, kterou má dítě nebo dospělá osoba k dispozici pro sebe. *„Volný čas je možno chápat jako opak nutné práce a povinností, dobu, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybírat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění.“* (J. Pávková a kol., 1999, s.15.)

Do volného času tedy neřadíme vyučování a přípravu do školy. Tyto aktivity vykonávají děti v čase, kterému říkáme pracovní. Součástí volného času není ovšem ani hygiena, jídlo, čas strávený v autobuse apod. Tento čas bychom mohli nazvat mimopracovní, během této doby jsou vykonávány nezbytné potřeby. Nepracujeme, ale ani neděláme, co chceme. Podle Spousty (1996) je volný čas znakem svobody individua. Svou hodnotou má ovšem jen v poměru k pracovním i mimopracovním činnostem. Volný čas tedy může být využit ku prospěchu člověka, jeho osobních kvalit.

Je potřeba si uvědomit, že rozdíl, mezi volným časem a časem pracovním, tedy mezi zábavou a povinností, vnímá každý z nás naprosto individuálně. To, co pro někoho může být nepříjemná povinnost, kterou je potřeba splnit, může být pro jiného koníčkem, kterou dělá rád a dobrovolně právě ve svém volném čase.

„M. Kaplan tvrdil, že volný čas má přispívat k pocitu nějak k něčemu patřit, rozvíjet vědomí vlastní individuality, zprostředkovat a uvádět v soulad různé individuální funkce. Volný čas podle něj má být společností i jedinci prospěšný, má umožňovat pozitivní zážitky a podněcovat ve člověku tvůrčí síly.“ (Vážanský, 2001, s.32)

Volný čas by tedy měl být tráven takovým způsobem, aby byl prospěšný jak jedinci, tak i celé naší společnosti. Smysluplné trávení volného času je velice důležité především u dětí a mládeže. Jelikož právě oni mají relativně hodně volného času, měli bychom se zabývat tím, jakým způsobem ho tráví. V první řadě se to týká rodiny. Rodiče by samozřejmě měli vědět, jaké má jejich dítě koníčky, co ho baví, jaké má přátele a podobně. Ve volném čase rodina ovšem nedokáže zcela uspokojit potřeby dítěte. Není na to potřebně vybavena po stránce materiální, velkou roli hraje i nedostatek času a chybí i jistá odborná kvalifikace. Proto máme možnost vybírat z celé řady institucí a širokého spektra zájmových kroužků, díky kterým mají děti možnost uspokojovat své potřeby a zájmy, a to dokonce pod odborným vedením. Podle Hofbauera (2004) má podcenění volného času nežádoucí důsledky. Někteří z rodičů neprojevují zájem, protože na děti „nemají čas“, často nejsou seznámeni s obsahem nebo zaměřením aktivit a ve velké většině jsou spokojeni s tím, že jejich děti tráví čas se svými vrstevníky.

Podle Saka (2000) jakým způsobem a jak obsahově trávíme volný čas, tak působíme na rozvoj našeho talentu či sklonům k sociálně patologickým jevům.

Je potřeba si uvědomit, že právě vedení ke smysluplnému trávení volného času má obrovský preventivní význam. Můžeme tak do určité míry předejít tomu, aby u těchto skupin docházelo k vandalismu, užívání návykových látek a jiným nežádoucím jevům.

1.2 Faktory ovlivňující trávení volného času

To, jakým způsobem trávíme náš volný čas, ovlivňuje celá řada faktorů.

1.2.1 Vnitřní faktory

Prvním z faktorů je věk, který pochopitelně má velký vliv jak na náplň našeho volného času, tak i na jeho rozvržení. Jak jsem již zmínila, u dětí mladšího školního věku se na výběru mimoškolních aktivit podílejí především rodiče, zatímco děti starší si již aktivity vybírají sami na základě svých zájmů a individuálních potřeb. S věkem se pochopitelně mění i náplň volného času. Postupně mizí hra a upřednostňují se určité aktivity nad jiné. Podle Saka (2000) je člověk je nejvíce aktivní v 17 roce života a kolem 16 roku života si člověk vytváří takový okruh volnočasových aktivit, které ho naplňují. U dospělých jedinců se zájmy již nijak výrazně nemění, ale spíše se prohlubují.

„V dospělosti je trávení volného času výslednicí těch vzorců chování a priorit hodnot, které si jedinec postupně vytvořil v průběhu života. Chtít od dospělého, aby se zabýval např. uměním, aniž by k tomu byl dříve veden, je bezvýsledné.“ (Spousta, 1996, s.13)

Dalším faktorem je pohlaví, které také může ovlivnit výběr volnočasových aktivit. Ženy tráví volný čas jinak, než muži, mají jiné zájmy a potřeby. Jako příklad uvedu například to, že dívky si hrají v dětství s panenkami, zatímco chlapci s autíčky.

Velice důležité pro trávení volného času je samozřejmě zdravotní stav a fyzická kondice. Osoba se zdravotním handicapem bude svůj čas pochopitelně trávit jinak, než sportovně založený jedinec ve výborné kondici.

Kromě zdravotního stavu je ovšem důležitý i stav psychický, naše inteligence a temperament. U dětí, které nemají příliš dobré výsledky ve škole je velice důležité, aby si vybraly takovou náplň volného času (sport, hudební či výtvarná činnost), která je baví, jsou v ní dobří a mají tak pocit úspěchu.

Jako poslední vnitřní faktor trávení volného času, můžeme uvést profesi. Volný čas je úzce spojen s životním stylem, a proto se můžeme domnívat, že kupříkladu mediálně známý a vysoce postavený politik bude trávit svůj volný čas jiným způsobem, než manuálně pracující dělník. Zajímavé je, že v nezaměstnanosti podle Krause a Poláčkové (2001) ubíhá čas pomaleji, hroutí se nejen časová struktura, ale i obsah a nastupuje nuda. Je tedy paradoxem, že nezaměstnaný člověk má spoustou volného času, ale nedokáže ho adekvátně využít. Naopak po určité době a pod psychickým tlakem přestává stíhat běžné denní činnosti, které jinak zvládal i při zaměstnání.

1.2.2 Vnější faktory

Prvním a nejdůležitějším vnějším faktorem je rodina. Právě rodina a výchova nás ovlivňuje nejen v přijmutí norem a hodnot, ale může dítě ovlivnit i při výběru zájmového kroužku. *„Je zřejmé, že způsob využívání volného času u dětí je ovlivněn sociálním prostředím. Zvláště silný je vliv rodiny.“* (Pávková, 1999, s. 17). Děti vidí vzor ve svých rodičích a snaží se je napodobit. To samé platí i při trávení volného času.

Jako druhý vnější faktor můžeme uvést vrstevnické skupiny, které podle Krause a Poláčkové (2001) necharakterizuje jenom blízkost věková, ale také názorová, spočívající v souhlasném jednání. Dále je pro tyto skupiny typický bezprostřední kontakt (tváří v tvář) a silný pocit příslušnost ke skupině (vědomí „my“). Dětské vrstevnické skupiny jsou však

značně nestálé. Vrstevnické skupiny mají obrovský vliv především na dospívající mládež a nahradí tak autoritu rodičů.

Poslední faktor můžeme shrnout jako geografické podmínky. Pro výběr volnočasových aktivit je důležitá poloha našeho města (velkoměsto x vesnice, ale také zda se jedná kupříkladu o horské městečko apod.) V neposlední řadě se jedná také o námi uznávané, předávané tradice. „*Lidé často ve volném čase nedělají jen to, co by chtěli, ale především to, co mohou. Limitujícím faktorem jsou např. ekonomické možnosti jednotlivce a rodiny, možnosti v dané lokalitě, nabídka různých zařízení (bazény, sauny apod.), sortimentu zboží k různým činnostem apod.*“ (Kraus, Poláčková, 2001, s. 162)

1.3 Formy trávení volného času

Existuje celá řada členění a forem, jak způsobem máme možnost trávit volný čas. Například Kraus a Poláčková (2001) člení volnočasové aktivity na tvůrčí, kulturní, sportovní (označovány jako pozitivní činnosti) a konzumní (negativní činnosti).

Zatímco Sak (2000) rozdělil trávení volného času podrobněji na orientované (četba, návštěva divadel, koncertů, výstav, výtvarná činnost ...), sportovně zaměřené (aktivní a pasivní sport, domácí práce, hry na počítači), extrovertní (návštěva kaváren a restaurací, diskoték, schůzky s partnerem), manuální (chov zvířat, kutilství) a introvertně-konzumní (poslech hudby, nudění se, sledování televize).

Jako poněkud obecnější členění můžeme uvést to, zda se jedná o formu aktivního či pasivního trávení volného času a jestli jde o činnost organizovanou nebo neorganizovanou.

1.3.1 Forma aktivní, pasivní

Pomocí aktivního trávení volného času, docílíme posílení zdravého životního stylu a způsobu života. Tím, že budeme aktivní, máme možnost vykompenzovat ty činnosti, které jsou spíše monotónní a jednotvárné. V podstatě se může jednat o jakoukoliv aktivitu, při které vydáváme fyzické úsilí nebo činnost, která nám přináší tzv. duševní hygienu (sport, turistika, pobyt na čerstvém vzduchu, hraní na hudební nástroj, ...). Je pochopitelné, že aktivní využití volného času by mělo převažovat nad tím pasivním. V dnešní době je bohužel častější spíše právě pasivní trávení volného času. Děti a mládež tráví až příliš svého času sledováním televize či sezením u počítače a hraní her.

I podle MŠMT ČR (2002) se v dnešní době prohlubuje spíše pasivita, konzumnost a nenáročnost aktivit. Základním prvkem volného času dětí a mládeže se stala televize a mezi hlavní volnočasové aktivity dnešních dospívajících kromě sledování již zmíněné televize patří poslech reprodukované hudby, posezení v restauračních zařízeních a nicnedělání.

U dětí a mládeže rozdělujeme aktivity (MŠMT, 2002)

- fyzická aktivita realizovaná organizovanou tělovýchovou a sportovní činností a neorganizovanou tělovýchovou a sportem
- zájmová činnost s účastí na práci ve výtvarných, přírodovědeckých, technických, hudebních kroužcích apod.
- pohyb na čerstvém vzduchu spojený s fyzickou aktivitou (s turistikou, prací na zahradě)
- společenská činnost prováděná v co nejvyšší míře venku a při pohybové aktivitě
- zábava kompenzující duševní napětí a přispívající k rozvoji osobnosti.

1.3.2 Forma organizovaná, neorganizovaná

Každý jedinec může trávit svůj volný čas organizovaně či neorganizovaně. Neorganizovaně můžeme trávit čas ve skupině vrstevníků, s přáteli a při činnostech, které si sami vybereme. Zatímco organizovaným volným časem máme na mysli docházení do určité instituce, které může být pravidelné, s připraveným programem a pod určitým odborným vedením. Jedná se o zařízení:

- **Školní družiny** - pracují s mladšími dětmi, tedy prvního stupně základní školy. Může fungovat samostatně, či být součástí základní školy. Jejich funkcí je pečovat o děti v době, kdy jsou jejich rodiče v zaměstnání a poskytnout dětem možnost odpočinku po vyučování.
- **Školní kluby** – zaměřené na děti z druhého stupně základní školy. Zde mají žáci možnost prohloubit své znalosti či se účastnit různých sportovních aktivit apod. Docházka žáků je zde zcela dobrovolná (na rozdíl od školních družin, kde bývá účast dětí zpravidla nutností, jelikož rodiče jsou v zaměstnání). Podle Pávkové (1999) plní jak školní družiny, tak školní kluby stejné funkce, ale v jejich zaměření jsou rozdíly, které vyplývají z věkových odlišností žáků. Sociální

funkce tedy ve školních klubech ustupuje do pozadí, jelikož tito žáci jsou již poměrně samostatní.

- **Střediska pro volný čas dětí a mládeže**, která zahrnují Domy dětí a mládeže a Stanice zájmových činností – smyslem těchto zařízení je realizace specializovaných zájmových činností, a to jak pravidelných (kroužky), tak i těch příležitostných, které neprobíhají průběžně, ale jsou časově ohraničeny (soutěže, tábory, ...). Dále se může jednat o aktivity spontánní, které nejsou dopředu časově vymezeny a probíhají pouze na základě momentálního zájmu. Další nabídkou je práce s talentovanou mládeží, která má jiné a vyhraněné zájmy, je individuální vzhledem k potřebám každého žáka a může se jednat jako o spontánní aktivity, tak o konzultace, pořádání soutěží apod. Poskytují funkci výchovně-vzdělávací pro děti širokého věkového rozmezí.
- **Komerční organizace**, jako jsou např. kavárny, diskotéky, herny atd. Velký vliv zde mají média a náplň volného času zde není příliš hodnotná.
- **Občanská sdružení dětí a mládeže** – spolupráce s MŠMT v ČR na základě zákona č. 83/1990sb. o sdružování občanů. Např. Junák, Pionýr, Duha, YMCA, ...
- **Tělovýchovné spolky** – v těchto zařízeních je připravena pro děti a dospělé široká nabídka sportovních aktivit.

1.4 Funkce volného času

Nejdůležitějšími funkcemi volného času jsou především relaxace, odreagování, zábava, seznámení s novými lidmi, ale zároveň by to také mohla být doba, ve které máme možnost k uspokojení vlastních potřeb, seberealizaci a získávání nových informací.

Podle národního programu rozvoje vzdělávání v ČR (Bílá kniha, 2001), jsou základní funkce volného času: výchovná, vzdělávací, kulturní, zdravotní (regenerační a relaxační), sociální a preventivní.

Další příklad členění funkcí volného času uvádím ze skript Jihočeské univerzity, ve kterých je citován autor Opaschowski, který ve své práci v roce 1977 rozdělil funkce volného času na 7 částí:

- Volný čas jako rekreace – neboli odpočinek, zotavení od práce a povinností.
- Volný čas jako kompenzace – vyrovnání toho, co se v ostatním životě nedostává či nedaří.
- Volný čas jako katarze – osvobození a odreagování od potlačených emocí a napětí.

- Volný čas jako ventil – ventil k uvolnění přebytečné energie.
- Volný čas jako konzum – prostředek k užívání věcí a produktů.
- Volný čas jako kontrast – protiklad vůči práci.
- Volný čas jako doba podobná práci – kongruenční teorie.

Opaschowski (<http://is.jabok.cz/el/JA10/zima2013/S285/npvc-skriptum.txt>) se domníval, že pro nový životní styl spojený právě s volným časem, bude charakteristická velká aktivita, spontánnost, samostatnost, komunikace, osobnostní růst, uvolnění, uspokojení a užívání života.

1.4.1 Volný čas dětí

Podle Pávkové (1999) je specifickou zvláštností volného času dětí a mládeže to, že z výchovných důvodů je žádoucí jeho pedagogické ovlivňování. Děti ještě nemají dostatek zkušeností, nedovedou se orientovat ve všech oblastech zájmových činností a potřebují nenásilné vedení. Míra ovlivňování závisí na věku dětí, mentální i sociální vyspělosti i na charakteru rodinné výchovy.

Je zcela logické, že rodiče dětí mladšího školního věku mají velký vliv při výběru mimoškolních aktivit. Zájmy dítěte ještě nejsou vyhraněny, ale v tomto období jsou děti aktivní a nové věci přijímají s nadšením i přes to, že jejich zájem může být jen krátkodobou záležitostí. Při výběru zájmových kroužků, je velice důležité to, aby rodiče brali ohled na možnosti a schopnosti dítěte, zvolili adekvátní počet kroužků a nepřepínali dítě velkým množstvím aktivit. Děti staršího školního věku poté už můžeme směřovat k tomu, aby se trvaleji zaměřili na to, co je skutečně baví a dále jejich zájmy prohlubovat či orientovat směrem, který jim bude vyhovovat.

„Řada rodičů nabízí svým dětem spoustu věcí, ale nedbá na volný čas dětí na to, co děti ve svém volném čase dělají a s kým. Řada rodičů z důvodů finančních, časových apod. dětem v oblasti volného času nemůže nabídnout příliš mnoho, někteří to zase nepokládají za důležité.“ (MŠMT, 2002, s. 9)

1.4.1.1 Trávení volného času nadaných dětí

Základem je kvalitní vzdělání žáků, ze kterého poté mohou čerpat a pomocí smysluplných volnočasových aktivit se dále rozvíjet a prohlubovat tak jejich nadání. Podle Fořtíka a Fořtíkové (2007), jsou pro nadané děti určitou alternativou právě mimoškolní aktivity, které nabí-

zejí buď školy po vyučování (počítačové, jazykové, sportovní a jiné kroužky) nebo rozšířit nabídku volitelných předmětů (fyzika, chemie, cizí jazyky atd.).

Kromě základních škol nabízí různé typy volnočasových aktivit centra, která jsem již zčásti zmínila v kapitole volný čas, a to: střediska pro volný čas dětí a mládeže, zájmové kluby, občanská sdružení dětí a mládeže (Pionýr, Junák, Skaut), atd. Je velice důležité, podpořit zájem dítěte, motivovat k dalším činnostem, které mohou jeho nadání dále rozvíjet a chválit za dosažený úspěch.

Freemanová uvádí ve své knize tzv. model sportovního přístupu: „*Freemanová (1998) tvrdí, že talentovaní a motivovaní by měli být schopni vybrat si práci v jakémkoliv předmětu na vyšší úrovni. Stejně jako mladí sportovci, kteří jsou talentovaní a motivovaní si umí vybrat další péči a trénink – v rámci školy i mimo ni – ostatní nadaní a talentovaní by si měli být schopni vybrat, např. další cizí jazyk nebo fyziku po výuce.*“ (Freemanová, 2009, s. 46).

2 Nadané dítě

V této kapitole se pokusím nejprve nastínit rozdíly, mezi pojmy: inteligence, talent a nadání, podle definic, které mi připadají nejvíce srozumitelné. Dále uvedu druhy a stupně nadání a poté se zaměřím již přímo na charakteristiku nadaných dětí a možnosti jejich rozvoje a práce s nimi.

2.1 Vymezení základních pojmů

Rozdíly mezi pojmy jako inteligence, talent a nadání, bývají velice často našemu okolí nejasné. A jak jsem měla možnost zjistit i v odborné literatuře, tak i sami autoři se právě u těchto pojmů, alespoň co se talentu a nadání týče, neshodnou na jednoznačné definici a jasných rozdílech.

2.1.1 *Intelligence*

Nejedná se pouze o to, na kolik bodů vyřešíme IQ testy. Podle Sejalové (2004) ji řada odborníků vymezuje jako úspěšné řešení problémů, bystrý úsudek a snadná přizpůsobivost.

Kromě vysokých vědomostních předpokladů je to tedy i dovednost zvládnout nové situace, adaptovat se na nové podmínky a řešit stávající problémy.

„Podle Piageta inteligence představuje stav rovnováhy, ke kterému směřují všechny postupné adaptace senzomotorické a poznávací a též všechny asimilační a akomodační styky mezi jedincem a prostředím.“ (Jurášková, 2006, s. 24). Přičemž asimilací rozumí působení organismu na prostředí a akomodací působení prostředí na organismus.

Podle Howarda Garnera (1999) je inteligence mnohočetná. Poukazuje na to, že lidem je dáno celkem 7 typů inteligence (jazyková, hudební, prostorová, matematická, ...), a to v různé míře, přičemž každá z těchto inteligencí má svoje vrcholy i pády. Díky nabytým vědomostem a zkušenostem díky těmto inteligencím, poté můžeme řešit problémy.

„Pokud máme odpovídajícím způsobem obsáhnout celou oblast lidského myšlení, musíme zahrnout mnohem širší a univerzálnější soubor schopností, než jaký bereme běžně v úvahu. Musíme být také připraveni na to, že mnoho – možná i většina – těchto schopností nelze měřit standardními verbálními metodami, které jsou založené na logických a jazykových schopnostech.“ (Garner, 1999, s. 10)

2.1.2 Talent

Podle Fořtíka a Fořtíkové, se jedná o: „...vysokou úroveň rozvoje schopností, obzvlášť speciálních. O talentu se hovoří na základě výsledků činností člověka, které se vyznačují novostí, originalitou přístupu.“ (Fořtík a Fořtíková, 2007, s. 12)

Laická veřejnost, ale stále i velká řada autorů považuje slova nadání a talent za synonyma. I například Monks a Ypenburg (2002) ve své knize uvádějí, že talent a nadání jsou významově tak podobné, téměř totožné, že je užívají jako ekvivalent.

Hříbková (2009) poukazuje na Musilovu analýzu z roku 1982, v níž se autor zabýval oběma pojmy a tím, co mají společného či rozdílného. Uvedl, že talent i nadání jsou osobnostní předpoklady k úspěšné činnosti, produktivitě a výkonu v určité oblasti. Rozdíly viděl zaprvé jako kvantitativní, neboli že talent bývá často definován jako vysoký stupeň nadání. Dále rozdíl kvalitativní rozlišil na 3 části:

- Geneticky-vývojové hledisko – spočívá v tom, že s nadáním se již narodíme, kdežto talent můžeme považovat za výsledek naší snahy.
- Obsahové hledisko – kde jen stěží můžeme říci, že má někdo talent kupříkladu k humanitním oborům a nadání k přírodním vědám, tzn., že pojem talent užíváme ve vztahu k uměleckým a sportovním činnostem, kdežto nadání pro přírodní vědy a jiné akademické obory.
- Stupeň všeobecnosti – zatímco pojem nadání znamená všeobecnější předpoklady, talent je úzce vymezen na určitou z činností.

2.1.3 Nadání

Podle Juráškové (2006) je k pojmu nadání spousta definic od mnoha autorů, žádná z nich však nestanovuje, kdy už je jedinec nadaný a kdy ještě ne.

Jako příklad uvádím, jak vymezila pojem nadání Potterová (1999). „*Nadané děti jsou ty, které mají oproti svým vrstevníkům, vzhledem na svoji kapacitu výrazný náskok v tempu a komplexnosti učení v některé z oblastí, které jsou oceňovány a podporovány jejich sociokulturou.*“ (Jurášková, 2006, s. 14-15)

Další definice je od manželů Fořtíkových. „*Kvalitativně osobitý souhrn schopností, které podmiňují úspěšné vykonávání činnosti.*“ (Fořtík, Fořtíková, 2007, s. 12)

2.2 Druhy a stupně nadání

V literatuře jsem se setkala se spoustou různých členění druhů nadání, jelikož každý z autorů si tuto klasifikaci představuje trochu jiným způsobem. Do své práce jsem vybrala rozdělení dle Karnese a Schwedela na latentní a manifestové nadání a poté na školní a kreativně produktivní dle Renzulliho a Reisové, jelikož se domnívám, že jsou nejvíce výstižné.

2.2.1 Nadání latentní a manifestové

V prvé řadě můžeme mluvit například o tzv. manifestovém a latentním nadání podle Karnese a Schwedela. Rozdíl spočívá v tom, že manifestové nadání je takové, při kterém dítě v porovnání s jeho spolužáky, vykazuje při školní práci velice vysoké, až mimořádné výsledky, a to v jedné určité, specifické oblasti. Mluvíme zde převážně o dětech staršího školního věku. Zatímco nadání latentní shledáváme u dětí menších, které ještě nejeví tak horlivý zájem o určitou činnost, ovšem můžeme si už všimnout rozvíjejících se možností.

„... Byl u nich většinou psychologickým vyšetřením zjištěn osobnostní potenciál, který s vysokou pravděpodobností umožní podávání takových výkonů v budoucnosti...“ (Hříbková, 2009, s. 44). Dále dodává, že bývají označovány za potencionálně neboli latentně nadané a jedná se o jakýsi předstupeň nadání manifestového.

2.2.2 Nadání školní a kreativně produktivní

Podle Renzulliho a Reisové (2008) je nadání školní nebo studijní velice snadno měřitelné standardizovanými testy a na základě výzkumů je přímá souvislost mezi školním nadáním a pravděpodobností vynikajících školních výsledků (známek). Kreativně produktivní nadání se oproti tomu vyznačuje originalitou myšlení a uměleckým zaměřením. Toto nadání je ovšem příznačné i tím, že má své „vrcholy a pády“ tzn., že lidé nejsou tvořiví a kreativní za jakékoliv situace.

2.2.3 Stupně nadání

Od ostatních autorů můžeme najít různá členění stupňů nadání. Osobně se přikláním ke členění dle Gagného (Jurášková 2006), že v intelektové oblasti můžeme hovořit o osobách, které jsou:

- **Mírně nadaní** – patří mezi ně horních 10% z celkové populace, hodnota IQ 120 a více
- **Středně nadaní** – horních 10% z předchozího stupně, IQ 135 a více.
- **Vysoce nadaní** – horních 10% z předchozího stupně, IQ 145 a více, dohromady 0,1% jedinců z celkové populace.
- **Výjimečně nadaní** – horních 10% z předchozího stupně, IQ 155 a více, celkem 0,01% z celkové populace.
- **Extrémně nadaní** – horních 10% z předchozího stupně, IQ nad 165 bodů, celkem 0,001% populace.

Se stupni nadání souvisí i tzv. zázračné děti a savanti. Zázračné dítě je schopno již v relativně nízkém věku podat výkon hodný profesionála. Jejich výjimečná schopnost není založena na vědomostech, ale nejčastěji se jedná o aktivity, jako je hudba či hraní šachů.

Savant je ta osoba, která je výjimečná a vyniká v určité oblasti, ale přitom si neuvědomuje další spojitosti. Nejčastěji se jedná o naprosto přesné a rychlé mechanické zapamatování, v hudbě dokonalá reprodukce díla jiného autora (sám je velice málo kreativní) či bezchybné násobení vysokých čísel.

2.3 Charakteristika nadaného dítěte

Je třeba si uvědomit, že nadanému dítěti „nejde samo“ vše, co dělá a samozřejmě, že všechny děti nejsou nadané jedním a tím samým způsobem. Není pravdou, že musí podávat vysoké výkony ve všech školních oblastech, bude perfektní a bezproblémové, ale že mají i negativní vlastnosti, se kterými je nutno počítat a pracovat s nimi. Musíme vycházet z toho, že každý z nás je individuální osobnost s jinými názory, zálibami a potřebami.

Na základě vyhlášky č.73/2005sb. je nadaný žák: „... *jedinec, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých rozumových oblastech, pohybových, uměleckých a sociálních dovednostech.*“ (Sbírka zákonů č.73/2005, část třetí, §12)

Podle dvojice autorů Davis a Rimm (1998), „*jsou to děti, které jsou identifikovány profesionálně kvalifikovanými osobami jako děti s přednostmi význačnými pro schopnost vysokého výkonu.*“ (Sejvalová, 2004, s. 17). Dále dodávají, že tyto děti jsou schopni vydat vysoký výkon a skrývají v sobě obrovský potenciál, a to v některé, z těchto oblastí:

- všeobecné intelektové schopnosti
- specifická/jednotlivá akademická způsobilost
- kreativní a produktivní myšlení
- schopnosti vůdcovství
- výtvarné umění
- psychomotorické schopnosti

I charakteristiky nadaných dětí můžeme podle různých autorů klasifikovat zcela jiným způsobem. Např. Lanibatová vytvořila pro členění tři skupiny: všeobecné znaky, tvořivé znaky a učební znaky. Dle mého názoru je přehlednější charakteristika nadaných dětí do dvou skupin, podle znaků negativních a pozitivních, kterou sepsala Winebrennerová, (Fořtík a Fořtíková 2007).

Tyto děti se lépe učí novým věcem, rychleji přijdou na řešení úkolu, a to bez pomoci druhých, i když se může jednat o mnohem složitější věc, než mají za úkol jejich spolužáci. Dávají vždy přednost náročnějším úkolům. Mají také vynikající paměť a širokou slovní zásobu, skvělý mluvený přednes, velice brzy v běžných větách užívají abstraktní pojmy i cizí slova. Jsou velice zvědaví, ptají na vše, co se děje kolem nich a mají vždy spoustu různých zájmů a koníčků.

Dalším z typických příkladů u nadaných dětí je to, že přicházejí na nová a „lepší“ řešení, jsou velice kreativní, hloubaví, energičtí a jejich úvahy a myšlenky je mohou zcela pohltit. Možná i právě proto pracují raději samostatně, pokud je činnost baví, nepotřebují motivaci okolí, jsou schopni vydržet pracovat a soustředit se velice dlouho, nesnaží se podvádět a mají obrovský smysl pro fair play.

Jsou extrémně vyspělé ve všech oblastech učení a výkonu nebo se u nich může objevit tzv. asynchronní vývoj, což znamená, že v některé z oblastí jsou nesrovnatelně napřed, zatímco v jiné mohou být na stejné úrovni s vrstevníky, či dokonce na úrovni nižší.

Problémem je to, že jsou až příliš horlivé, tempo spolužáků ve třídě je pro ně příliš pomalé, vykřikují výsledky, nenechají mluvit ostatní, skáčou do řeči nebo se snaží prosadit svůj lepší postup práce. Nudí se při banálních úkolech, odmítají je plnit a jsou schopni se proto i hádat s autoritou. Špatně akceptují nedokonalosti či neznalost svých vrstevníků i svou vlastní a velice špatně snášejí kritiku, jsou perfekcionalisté a stanovují si až příliš vysoké cíle. Musí mít neustále pocit, že jen oni mají pravdu a jsou nejlepší, při prohře nejsou schopni adekvátně reagovat (záchvaty vzteku). Mohou se objevovat problémy a neshody se spolužáky a vrstev-

níky i z toho důvodu, že mají jiné, vyspělejší znalosti a zájmy, a proto raději vyhledávají starší kamarády nebo se jedná o děti introvertní, které jsou raději samy.

„V anglicky psané literatuře se pro seznamy charakteristik používá pojem checklist. Je zde zmíněn takový výčet, u kterého je možné zároveň kontrolovat výskyt daných charakteristik a popřípadě i odškrtnout přítomné charakteristiky u zkoumaného dítěte.“ (Fořtík a Fořtíková, 2007, s. 15)

2.4 Identifikace nadaných dětí

Nejprve si musíme uvědomit, jakou věkovou kategorii zkoumáme. Je logické, že u dětí předškolního věku využijeme k diagnostice zcela jiné metody, než u dětí mladšího a staršího školního věku.

Podle Sejvalové (2004) se pro měření schopností užívají různé typy testů inteligence, např. od Stanford-Bineta, Wechslera (pro děti ve věku 3-7 let), Ravena, Baileyho (pro děti raného věku) nebo Kaufmana (pro děti ve věku 2,5-12,5 roku). Testy prováděné v raném věku, jsou ovšem velice často zpochybňovány z toho důvodu, že nemají příliš velkou výpovědní hodnotu. Musíme vzít totiž v potaz schopnosti, které děti získají postupným vývojem až v pozdějším věku, jako například znalosti v oblasti poznávací a vědomostní.

„Na druhou stranu však odborníci poukazují na fakt, že pokud je dítě diagnostikováno ještě před vstupem do školy, může docházet k jeho úspěšnější podpoře během školní docházky a snadnější stabilizaci (Perleth, Schatz, Mönks, 2000).“ (Sejvalová, 2004, s. 20)

Identifikace nadaných žáků probíhá podle odborníků v různých etapách. Do své práce jsem vybrala členění na etapy dle Sejvalové a Renzuliho, jelikož jsou dle mého názoru nejvýstižnější. Jiné možnosti identifikace nadaných žáků se můžeme dočíst např. v metodické příručce Výzkumného ústavu pedagogického v Praze.

Sejvalová (2004) dělí identifikaci nadaných žáků do dvou kategorií, a to na metody objektivní a subjektivní.

- **Metody objektivní** – kterými se zabývají odborníci a jedná se o:
 - o IQ testy – které jsou považovány za nejefektivnější a nejlepší z nástrojů zjišťování inteligence a nadání dětí. Tyto testy ovšem nemohou využívat ani vyhodnocovat učitelé, ale pouze psycholog.

- Standardizované testy výkonu - jedná se o testy, které jsou odborníky připraveny tak, aby se daly porovnat výsledky a aby všichni testování měli stejné podmínky. Kromě čistě intelektu se v těchto testech měří i ostatní schopnosti a znalosti.
 - Didaktické testy – se vyznačují vysokou validitou a reliabilitou. Je to test, který se připravuje a hodnotí na základě předem stanovených pravidel. Zjišťují se zde znalosti, schopnosti a dovednosti dítěte v celostátním měřítku.
 - Testy kreativity – jsou standardizované testy, pomocí kterých máme možnost diagnostikovat tvořivost a kromě psychologů je v určité formě mohou využívat i učitelé.
- **Metody subjektivní** – při kterých mohou nadání dítěte posuzovat osoby, které dítě dobře znají, ví, jak se projevuje, a to jak z domácího, tak z okolního prostředí.
- Nominace skupiny učitelů – pokud dítě označí za nadané pouze jeden z učitelů, můžeme se domnívat, že se jedná o jakousi zaujatost. Je proto vždy lepší, pokud se shodne více pedagogů. Ideálním způsobem je hodnocení alespoň 5 pedagogů, kteří se navzájem vůbec neznají.
 - Nominace spolužáky – stejně jako u předchozího bodu, i zde se můžeme obávat jisté míry zaujatosti. Na druhou stranu je zde možnost získat pohled na dítě ze zcela jiné perspektivy, než ze strany vyučujícího.
 - Rodičovská nominace – byla dlouho odmítána z obav, že rodiče nejsou schopni adekvátně zhodnotit schopnosti jejich dětí, které jim připadají vždy, jako ty nejlepší a nejchytřejší. Proto bylo provedeno spoustu výzkumů, které tato tvrzení vyvrátily.
 - Vlastní navržení – Jednou z možností k identifikaci je, zadat dítěti, aby samo zkusilo popsat, co dle něj znamená nadání a jak by se asi projevilo.
 - Hodnocení výsledků činností – pomocí různých výkresů, výrobků a jiných projektů vytvořeným dítětem, ať už ve škole, či doma. Psycholog poté provede analýzu dětské kresby apod.

- Zapojení do soutěží – velice dobrý způsob jak porovnat výkony dítěte s jeho vrstevníky.

Renzuli (2008) uvádí, že identifikace nadaných a talentovaných studentů probíhá v šesti krocích:

- Krok 1 = nominace na základě testových skóre
- Krok 2 = nominace učitelem
- Krok 3 = alternativní způsoby – složené z vlastního návržení, nominace rodiči, vrstevníky, atd.
- Krok 4 = speciální nominace, tzv. pojistka č. 1, která umožňuje pedagogům nominovat dítě, které učili v předchozích letech v případě, že to jeho stávající učitel neučiní.
- Krok 5 = ohlášení a orientace patentů, což znamená, že jsou žáci přijati na rok do programu líhně talentů. Dítě není přímo označeno za nadané.
- Krok 6 = nominace na základě činnostních aktivit, neboli tzv. pojistka č. 2. Může se stát, že někteří žáci či studenti nejsou vybráni do líhně talentů. Pedagog tak může podat zprávu o činnostní aktivitě studenta, tedy o extrémním zájmu o určité téma či oblast studia.

„Definitivní potvrzení nadání je dle platných předpisů prováděno ve školském poradenském zařízení (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně-pedagogické centrum), které také doporučuje způsob, jak žáka dál vzdělávat.“ (Výzkumný ústav Pedagogický v Praze, 2010, s.5)

2.5 Možnosti rozvoje nadaných dětí

„Bloom (1985) poznamenal, že i přes vrozené charakteristiky nadání nikdy nedosáhnou extrémní úrovně schopností, pokud jim nebude poskytnut systém dlouhotrvající intenzivní podpory, vzdělávání, výchovy a tréninku.“ (Sejvalová, 2004, s. 25)

Žádná z běžných škol není schopna uspokojit potřeby nadaných žáků v běžné vyučovací hodině, proto jsou pro ně organizovány mimotřídní programy, speciálně zaměřené volnočasové aktivity, semináře, workshopy, víkendové a letní školy či pobyty atd. Těchto programů by samozřejmě mělo být co největší množství, měly by být snadno dostupné a široce zaměřené. Je velice důležité, vhodně působit na žáka, aby mohl sebe a své schopnosti dále rozvíjet. Jeli-

kož na rozdíl od povinné školní docházky je navštěvování volnočasových kroužků dobrovolné, je třeba žáky k činnosti motivovat a zaujmout.

Podle Weinerta a Wagnera jsou základními prvky pro rozvoj talentu (Sejvalová 2004):

- a) Iniciace – kdy je potřeba zájem a zvědavost žáků iniciovat, motivovat.
- b) Nabídka – zabezpečit velký výběr aktivit, aby se každý z žáků zapojil do kurzů, dílen, letních programů a soutěží.
- c) Náročnost – úroveň a obtížnost nabídnutých aktivit musí být na určité úrovni, nesmí být pro žáky příliš jednoduchá, ale naopak je potřeba, aby děti vyvinuly určitou snahu a měli pocit, že řeší opravdu náročný úkol.
- d) Podněty – nabízené aktivity by měly být pro žáky zajímavé, vzrušující a jejich splněním by měli pocítit úspěch a sebeuspokojení.
- e) Poradenství – žáci i rodiče by měli být informováni o jejich možnostech, nabízených programech, ale i o potenciálu nadaných.
- f) Spolupráce – pro nadané mladé žáky je pochopitelně lepší, pokud se vyskytují ve společnosti jejich vrstevníků, kde mají možnost zažít spoustu sociálních kontaktů, získat společenskou zodpovědnost a rozvíjet se.

2.5.1 Nabídka služeb pro nadané ve světě

„Ve světě jsem viděla mnoho různých odborných služeb, např. ve slumových školách brazilského Favellas, kde papír, nůžky, barvy a prostory jsou vyčleňovány pro nejchytřejší děti v běžných školních hodinách i mimo ně, přestože učitelé mohou čekat měsíce na svou malou odměnu. Ve srovnání s tím některé opulentní severoamerické programy nabízí nejlepší a nejlépe placené učitele, mentory a praktické možnosti vybraným studentům. ... Každý typ služby může být úspěšný v rámci své kultury a prostředků.“ (Freemanová, 2009, s. 16)

Pro přehled a možnost srovnání uvádím několik zemí a co je pro ně ve vztahu k nadaným žákům a jejich nabídkou mimoškolních aktivit typické.

- a) USA, Německo, Austrálie, Izrael – jedná se o země, které nahlíží na nadané žáky stejným způsobem. Snaží se o takový výběr žáků, kteří podávají velice vysoké výkony ve standardizovaných testech. Těmto jedincům se poté dostává jedinečné a kvalitní vzdělání.

- b) Jsou jim nabízena široká spektra kurzů, zájmových center, letních škol, kempů a ti nejvybranější z lektorů a učitelů.
- c) Čína – zde fungují Dětské paláce, což jsou místní centra (velký dům se spoustou pater a místností), která dětem nabízí možnost seberealizace a učení na vysoké úrovni. Tyto paláce fungují o víkendech a jsou volně přístupné všem dětem. Pouze těm z žáků, kteří mají zájem o rozvinutí konkrétní studijní oblasti, je přesně určeno, kolik hodin musí navštívit a podepisují s domem smlouvu.
- d) Paláce nabízejí aktivity jak vědomostní, tak sportovní, umělecké, technologické, ... A zároveň organizují různá setkání, hodiny a letní kempy.
- e) K fungování center na tomto principu patří i země: bývalý Sovětský svaz, Izrael a Nový Zéland.
- f) Japonsko, Korea, Taiwan, Singapore – v těchto zemích zastávají názor, že všichni žáci na prvním stupni základní školy mají stejný potenciál a jejich úspěchy se odvíjí od pilné práce (až drilu) a odborné způsobilosti učitele.
- g) I přes to, jaký obrovský tlak je na žáky vyvíjen, nemají zde žádnou možnost specializované mimoškolní služby či aktivity. Děti mají pouze možnost využití lektora ke školnímu typu učení po škole.
- h) Německo a země východní Evropy – častou mimoškolní aktivitou bývají soutěže. Jedná se o zdravé podnícení vytrvalosti, zvládnutí konkurence (třídní, školní, regionální, mezinárodní, ...), porovnávání znalostí, vědomostí a dovedností v nejrůznějších oblastech.

2.5.2 Nabídka služeb pro nadané v ČR

S nadanými dětmi máme možnost pracovat buď formou školní či volnočasovou. Legislativa České republiky vztahující se ke vzdělávání nadaných dětí, žáků a studentů je dána zákonem č.561/2004sb. a vyhláškou č. 73/2005sb. kde je definováno, kdo přesně je nadaný žák, kdo určí, zda se jedná o žáka nadaného či neapod. Ve své práci se ovšem zaměřuji pouze na volnočasové aktivity, kterými se zabývá Národní institut dětí a mládeže MŠMT, jehož náplní je zajišťovat práci s těmito dětmi, školení a vzdělávání nových pracovníků, uskutečňuje různé soutěže, olympiády, snaží se o vyhledávání nových přístupů a čerpání zkušeností ze zahraničí.

NIDM nabízí své služby:

- střediskům volného času
- školním klubům a družinám
- nestátním neziskovým organizacím
- krajským úřadům MŠMT
- zahraničním partnerům, atd.

2.5.2.1 Aktivity v rámci školy

Existují základní školy se speciálními programy, díky kterým mají možnost podílet se na vzdělávání nadaných žáků. Je jich ovšem velice málo. Jako jediná škola, která se zabývá výhradně vzděláváním nadaných žáků, je soukromé Osmileté gymnázium Buďánka na Praze 5.

Co se týče volnočasových aktivit, ve školách jsou nabízeny různé zájmové kroužky, ať už počítačové, jazykové, sportovní, hudební, či jinak zaměřené. Některé školy také souhlasí s tím, aby si po vyučování pronajala prostory určitá organizace, která se bude věnovat právě volnému času dětí a mládeže.

Velmi oblíbené jsou zájmové školní kluby. Podle Sejvalové (2004) zde mají děti skvělou příležitost k seberealizaci, a to v jakýchkoli oborech, dokonce i v akademických disciplínách.

Další alternativou jsou základní umělecké školy, které umožňují dětem rozvoj jejich schopností a dovedností v uměleckých činnostech, jako je hra na klavír, zpěv, malování apod.

2.5.2.2 Organizace zabývající se nadanými žáky

Pro přehled jsem vybrala několik organizací, které se zabývají volnočasovými aktivitami pro nadané žáky.

- a) **Mensa ČR** – mezinárodní nezisková organizace založena v Oxfordu a funguje již od roku 1946, v České republice od roku 1989. Oficiální stránky Mensy ČR definují jejich organizaci jako: „*nevýdělečné apolitické sdružení nadprůměrně inteligentních lidí bez rozdílů rasy a vyznání.*“ (www.mensa.cz)

Celkem má kolem 130.000 členů (1500 členů z ČR a 1500 členů dětské Mensy pro děti v rozmezí 10-16 let), a to ve více než 100 zemích světa. Členem může být kdokoliv, kdo dosáhne věku 14 let a výsledku IQ 130 a více.

Hlavní myšlenkou je využití inteligence ku prospěchu lidstva. „*Funkcí Mensy, je především vytváření stimulačního intelektuálního a společenského prostředí pro*

své členy, umožňování jejich dobrovolné seberealizace a podpora vzájemných kontaktů.“ (www.mensa.cz)

Podle Freemanové (2009) mezi hlavní náplň této organizace patří zprostředkování komunikace a výměna názorů mezi členy. Pořádají jak místní, tak i mezinárodní setkání, různé přednášky, diskuze, kurzy rozvoje praktické inteligence, snaží se o rozvoj matematického a technického myšlení, a to především formou různých hlavolamů a her. Jednou z pravidelně pořádaných aktivit je i letní camp, který bývá tematicky zaměřen, aby napomáhal k rozvíjení logiky, jazyků, literárně dramatické tvorby atd.

- b) Centrum nadání** – založeno roku 2005 pod vedením manželů Fořtíkových a jiných odborníků, jak z oblasti pedagogiky, tak psychologie, kteří se problematikou nadání již dlouhodobě zabývali. Dříve se jednalo o nestátní neziskovou organizaci, ovšem od ledna 2014 se stalo obecně prospěšnou společností.

Pro navštěvování centra, či některých z nabízených kroužků není potřeba patřit mezi horní dvě procenta populace, tedy mít IQ vyšší než 130

Nabídky Centra můžeme rozdělit pro předškolní děti a dále pro školáky. Děti v rozmezí od 2 do 6 let mají možnost navštěvovat Klub malý šikula, a to až třikrát týdně a vybírat jak z dopoledního, odpoledního či celodenního programu. Pro děti je zde připraven tematicky laděný program, pracovní listy a obrovský výběr z deskových her a smart her. Pro děti školního věku vede pan Fořtík kroužek Terminus klub, který probíhá jednou týdně a opět zde mají děti možnost řešit zajímavé pracovní listy a k dispozici spoustu hlavolamů, luštění sudoku a hraní strategických her. Význam hraní deskových her rozvádí ve své příručce pro inkluzivní školy Jan a Iveta Vodičkovi (2007). „*Podíváme-li se na ně jako na učební pomůcky, zjistíme, že mnoho z nich je bez jakýchkoliv úprav použitelných k rozvoji řady klíčových kompetencí v jednotlivých vyučovacích předmětech. Jejich použití běžně přináší do hodin skupinovou práci, učí řešení problémových úkolů pod časovým stresem zábavnou a odlehčující formou, klade vysoké nároky na rozvoj slovní zásoby, jasně a srozumitelně vyjádřit svůj názor, ...*“ (Vodička, Vodičková, 2007, s.4)

Na některých základních školách, např. ZŠ nám. Curieových, ZŠ Slivenec, ZŠ Ořech, ZŠ Květnového vítězství apod. probíhá pod vedením Centra nadání, kroužek Zábavná logika. Pro děti jsou opět nejprve připraveny pracovní listy, které řeší nejprve individuálně a poté hromadně kontrolují výsledek, a poté mají možnost vy-

bírat z řady her, hlavolamů, sudoku atd. „*Činnosti kroužku budou u dětí rozvíjet schopnost logického uvažování, rychlost myšlení, početní schopnosti, dále budou rozvíjet slovní zásobu a také jazykové porozumění.*“ (www.centrumnadani.cz)

Podle Freemanové (2009) jsou Centrem nadání dále nabízeny diagnostiky, analýza úrovně programů škol se speciálním programem pro vzdělávání nadaných žáků (Fořtíkův seznam) a pomoc při zařazení dětí, zajišťuje programy pro školy, pomáhá s přípravou školních vzdělávacích programů pro nadané žáky, organizuje letní pobyty (s rodiči a odborníky), interaktivní dílny, soustředění a jiné volnočasové aktivity pro nadané děti jak předškolního i školního věku.

Spolupracuje s Mensou ČR i s NIDM, ale i partnery ze zahraničí.

- c) **Organizace pro mládež, vědu a techniku (AMAVET)** – založen v roce 1990, nyní již 14 center, která zahrnují cca 5000 členů. Děti a mládež zde získávají znalosti o informačních technologiích, životním prostředí, astrologii, biologii a modelářství. „*Jednou z nejdůležitějších částí aktivit AMAVET je vyhledávání a další rozvoj mládeže s vědeckým a technickým nadáním.*“ (www.amavet.cz)

Mezi hlavní náplň patří organizování různých vědeckých soutěží, ale i exkurzí do zahraničí a účastnění se výstav, jako je např. ESI. „*AMAVET je také zastoupen ve Výkonné radě mezinárodního hnutí pro vědu a techniku ve volném čase MILSET, která sdružuje podobné organizace ze čtyřiceti zemí Evropy, Ameriky, Asie a Afriky.*“ (www.amavet.cz)

Některé kluby fungují i při základních školách, některé při gymnáziích a středních školách, jako např. klub AMAVET při VOŠ, SOŠP a gymnáziu Evropská 33, Praha 6.

- d) **Asociace mladých debružárů ČR (AMD ČR)** – „*debružár - člen Asociace malých debružárů, slovo je francouzského původu, vzniklo ze slov DÉBROUILLARD - šikovný, obratný a SE DÉBROUILLER - objevovat, pomoci si v těžkostech, umět si poradit.*“ (www.debrujar.cz)

Navštěvovat klub mají možnost děti v rozmezí 7-14 let. Jedná se o členu Mezinárodní federace mladých debružárů, jehož hlavní sídlo je ve městě Quebec v Kanadě. Hlavní myšlenkou je pojmát vědu zábavným způsobem. Dále se snaží v dětech upevnit smysl pro spolupráci, přijímat kritiku, využít jejich schopnosti pro vědecký pokrok, zájem o techniku a chuť neustále přicházet s novými řešeními a experimenty (Freemanová 2009, Sejvalová 2004).

Děti pracují pod vedením tzv. animátora a zkoušejí pokusy, které pro ně přichystal prof. Scientifix, který zároveň uvádí, co je v klubu nejdůležitější:

- dovolovat samostatný rozvoj dítěte
- dávat dítěti zábavné činnosti, které stimulují a probouzejí jejich zájem o vědu
- využívat otevřenost dítěte k vědeckým jevům, se kterými se setkává v každodenním životě
- rozvíjet zvědavost a smysl pro zodpovědnost dítěte
- být návazná na úroveň rodinnou, školskou a sociální (www.debruar.cz).

Praktická část

3 Zpracování praktické části

3.1 Úvod do praktické části

Jelikož jsem se v teoretické části snažila poukázat na důležitost smysluplného trávení volného času, rozhodla jsem se zjistit, jaké možnosti volnočasových aktivit mají nadané děti prvního stupně na školách s programem pro vzdělávání nadaných žáků. Zajímalo mě nejen počet diagnostikovaných dětí a druhy jejich nadání, ale také samozřejmě to, jaké kroužky a volnočasové aktivity jsou pro tyto děti na školách nabízeny, jestli tyto aktivity poskytují nadaným dětem „něco navíc“, možnost pro rozvoj jejich nadání a zda se jedná o aktivity pouze pro nadané, či se jich mohou účastnit všechny z dětí. V neposlední řadě jsem se také pokusila přímo od dětí zjistit to, jaké aktivity sami preferují a jestli vůbec mají ponětí o tom, jaké kroužky jejich škola nabízí, nebo zda jim tyto aktivity vybírají rodiče podle toho, co uznají sami za vhodné.

V praktické části mé bakalářské práce jsem si dala za cíl zjistit, jaká je nabídka volnočasových aktivit pro nadané děti na mnou vybraných základních školách a jaké je povědomí nadaných dětí o jejich možnostech a nabídce volnočasových aktivit na jejich škole. Výzkum jsem uskutečnila na ZŠ Květnového vítězství na Chodově, a to formou kvalitativní. Nejprve mi poskytl rozhovor ředitel školy, RNDr. Jan Hovorka, který mi sdělil informace o tom, jakým způsobem se snaží škola vést děti ve volném čase a jaké aktivity jsou pro děti nabízeny. Poté mi bylo umožněno díky Mgr. Dagmar Marvanové a Mgr. Jiřině Polákové, které mají na starosti děti nadané a také dělenou výuku na prvním stupni jejich školy, provést rozhovor se všemi diagnostikovanými dětmi z nižšího stupně, kterých bylo celkem třicet. U těchto žáků jsem se tedy snažila zjistit jejich povědomí o nabídce kroužků školy a také to, jaké kroužky v současnosti či dříve navštěvovali.

V druhé části mého výzkumu jsem se zaměřila na další základní školy s programem pro vzdělávání nadaných dětí v Praze, což jsou ZŠ nám. Curieových, ZŠ Karla Čapka, ZŠ Bohumila Hrabala a ZŠ Sv. Voršily. Zde jsem zjišťovala opět nabídku kroužků pro nadané děti ovšem už jen kratší formou pro porovnání.

3.2 Výzkumné cíle, metody

Cílem mé práce je zjistit nabídku volnočasových aktivit pro nadané děti na mnou vybraných základních školách, a jaké je povědomí nadaných dětí o jejich možnostech a nabídce volnočasových aktivit na jejich škole.

Pro svůj výzkum jsem zvolila metodu kvalitativní, a to rozhovor, jelikož se mi zdál jako nejvhodnější, pro zjištění potřebných informací. Jak jsem již zmínila v úvodu do praktické části, rozhovor mi poskytl ředitel ZŠ Květnového vítězství a také mi bylo umožněno promluvit si celkem s třiceti diagnostikovanými dětmi z prvního stupně. Rozhovory byly strukturované a již dopředu jsem si připravila otázky, na které jsem chtěla znát odpověď. Jelikož počet dětí byl vyšší, rozhodla jsem se pro shrnutí formou kvantitativní a pro lepší přehlednost jsem mnou zjištěné údaje uspořádala do tabulek a grafů.

Jako poslední část výzkumu jsem pomocí e-mailu kontaktovala další školy s programem pro nadané žáky, stručně shrnula mnou zjištěné informace a následně porovнала s údaji zjištěnými na ZŠ Květnového vítězství, kde se odehrála hlavní část mého výzkumu.

3.3 Výzkum ZŠ Květnového vítězství

Základní škola v ulici Květnového vítězství 57 na Chodově, se řadí mezi školy s programem pro vzdělávání nadaných žáků. Právě zde mi bylo umožněno provést hlavní část výzkumu, tedy rozhovor s ředitelem školy a diagnostikovanými dětmi.

3.3.1 Rozhovor s ředitelem ZŠ Květnového vítězství RNDr. Janem Hovorkou

1) Kolik nadaných dětí je přibližně u Vás ve škole na prvním stupni?

V každém ročníku od první do páté třídy je tak 10 dětí v každém ročníku v průměru. Jsou již diagnostikované, nastupují k nám do školy s certifikátem z Centra nadání od pana Fořtíka. Dnes bohužel na tyto děti není žádný finanční bonus, je to otázka jen proto, že chceme mít přehled, kolik tu máme takových dětí, abychom je soustředili v jedné třídě. Takže asi 10 dětí v průměru, někde je to 8, někde 12 a v průběhu těch 5 let prvního stupně se k této skupině přidávají děti, o kterých paní učitelka v podstatě usoudí, že by bylo vhodné nějaké rozšiřovací prvky jim také umožnit. Je to tedy docela variabilní skupina.

2) S jakými typy nadání?

U mladých dětí je to v podstatě standardní. Počty, astronomie, některé zvládají věci, které se týkají historie – Řím, Antika, samozřejmě dinosauři apod. Je to poměrně velké spektrum. Měli jsme tu kluka, který dokonale znal systém hromadné dopravy v Praze - tramvajové linky, autobusové stanice, doporučil správnou kombinaci, jelikož jeho otec nebo dědeček pracoval jako řidič tramvaje. Tam se pak ukazuje, že to je opravdu znalost, kterou oni si formou různých her s rodiči a prarodiči vytvoří.

3) Jaká je nabídka VČ aktivit pro nadané děti u Vás ve škole?

Jedině tu běží Věda nás baví, kroužek, který je dělán ve spolupráci s panem Fořtíkem a samozřejmě potom standardní kroužky, ale nejsou už zaměřené právě tímto směrem. Povedeli se nějaká zajímavá aktivita zabezpečit, tak se jí snažíme nabídnout tomu kolektivu dětí. Byla tady přednáška od pana cestovatele Ing. Pavla Pavla, která byla těmto dětem věkově přizpůsobená. Teď jsme tady měli minulý pátek přednášku paní doktorky Vymazalové z filosofické fakulty z archeologického ústavu, která děti seznámila s těmi věcmi, které se týkají archeologického výzkumu v Egyptě. Takže takovéto spíše ne volnočasové aktivity, ale snažíme se systém výuky tímto způsobem obohatit. Tu volnočasovost se v podstatě snažíme držet ve stejné fázi pro všechny děti, tzn., jsou to pohybové aktivity, hlavně florbal, který preferují jak kluci, tak holky. Dále je tady gymnastika, která je s naší školou spojená a jsou tady samozřejmě i věci, které se týkají keramiky, počítačů, angličtiny,... Takže taková ta nabídka tu pro všechny děti je.

4) Mohou kroužky pro nadané navštěvovat i ostatní děti?

Samozřejmě, já se bráním tomu označování, že tohle jsou nadaní, protože si myslím, že takhle selekce by byla nezdravá a mezi těmi dětmi by se vytvořila animozita, čili snažíme se minimalizovat používání těchto termínů. Prostě otevíráme ty aktivity pro širší spektrum dětí, než jsou jenom ti testovaní, protože říkám, žádný příspěvek nepřijde na ně, takže všechno, co potřebujeme na ty hodiny navíc, tak si stejně musíme sehnat sami.

5) O jaké z kroužků jeví nadané děti největší zájem?

Kroužek Věda nás baví, navštěvuje zhruba z této skupiny dětí, já bych řekl až z 80%. Záleží na lektorovi, když je lektor kvalitní, zaujme je, získá si je, tak se mu tam udrží. Vždycky je školení od začátku školního roku, takže od října, když se spouští kroužky, je poměrně velký zájem. Potom v pololetí něco málo ubude, ale letos mám pocit, že se to udrželo, čili ta lektorská sestava je letos kvalitnější. My tady máme poměrně složité podmínky, z hlediska činnosti kroužků, protože jak jsme přišli o část školní budovy, tak vlastně máme zmenšené prostory, jak pro činnost školní družiny, tak i pro dělení hodin a tak dále. Takže je to pro nás trochu složitější, ta situace z hlediska právě tvorby kroužků, takže se musíme tímto směrem i podřídit té nabídce, takže to vychází takový vždycky kompromis – volné místo, nabídka a zájem dětí.

6) Vybíráte na Vaši školu takové kroužky, aby byly vhodné právě pro nadané?

Je tady nabídka, která k tomu je směřovaná, to je ta Věda nás baví, snažili jsme se třeba i o kroužek deskových her nebo šachů, což tady také tyto děti navštěvují, ale speciálně, že by to bylo jen pro tyto děti, tak to není. Asi u šachů konkrétně, tam si myslím, že je třeba větší požadavek na nějakou představitost dalšího rozvoje hry, takže tam asi mají tyto děti větší šanci se nějakým způsobem prosadit a i právě rodiče nám je tam dávají rádi.

7) Podle čeho tedy vybíráte kroužky na Vaši školu?

To je pak takové co se povede tady dát dohromady. Já si myslím, že ta nabídka by měla být určitým způsobem bohatá, ale na druhou stranu je potřeba, aby děti z „tý školy vypadli“, aby šli spíš sportovat, takže nechceme jim úplně ten den nastavit od 7:30, že by tady byli do 16 hod, jako to je na některých třeba těch typech výběrových škol, mám na mysli těch s jazykovým vzděláváním. Čili nechceme z toho dělat tento typ školy, že by ráno dítě přišlo a odpoledne domů, spíš ať má nějaký volný prostor pro vlastní seberealizaci. Nám jde o tu kvalitu, takže ta nabídka, pestrost a kvalita. To jsou takové tři hlavní hlediska.

8) Máte povědomí o nabídce kroužků z jiných škol?

Tak nabídku určitě člověk z webu zná, ale mám pocit, že kolektiv tady okolních škol nebo vůbec těch ředitelů, s kterými člověk spolupracuje, tak neexistuje žádná spolupráce typická, kterou já když jsem nastupoval do funkce, jsem si představoval, že by tady mohla probíhat taková reciprocita vzájemnosti, ať už po stránce personální si vypomůžeme, tak po stránce těchto aktivit, že si můžeme vyjít vstříc. Ale že to tady je nastavené už od dob mě dávných, co

já jsem tady ve funkci, vždycky tedy na bázi jako konkurence, což je špatně. Protože jsme tady proto, abychom ty děti připravili. Tahle ta nová generace včetně těch nadaných, což je priorita u nás a já se domnívám, že to je generace, která jednou tuhle společnost bude živit, prostě to si bohužel málokdo uvědomuje. Takže právě pro tyhle děti bychom měli vytvořit dobré podmínky, být na ně nároční, zpřísnit, aby se to školství opravdu malinko posunulo dopředu.

9) Snažíte se o zpětnou vazbu dětí a rodičů, co se týče nabídky VČ aktivit? Jestli ano, tak jakým způsobem.

V podstatě každý čtvrtek, v rámci třídních schůzek jedná i kolegium rodičů, kde jsou zástupci jednotlivých tříd a kde se dotazujeme na jejich připomínky a vždycky ta diskuze tam je poměrně pestrá. Reagujeme na problémy, které se mohou vytvořit, nebo vytvořily v minulosti, a které jsme řešili. Takže jednak to byla v minulosti otázka zabezpečení financí na tento projekt (vzdělávání nadaných dětí, volnočasové aktivity) a řeší se hodně často věci, které se týkají právě třeba provozu školní družiny v těchto podmínkách, kroužků, které jsou té nabídky, protože je samozřejmě i větší zájem o sportovní kroužky, ale bohužel tu máme dnes nějakých 20 – 21 tříd, takže jedna tělocvična je opravdu velice, velice obsazená vytížená. Takže je to vždy takový kompromis, snažíme se vždy přání těch rodičů v rámci možností splnit. Myslím si, že ta kooperace tuto školu vždycky zdobila, jako s těmi rodiči, takže rádi bychom tuhle myšlenku nadále udrželi.

10) Jsou nadaným dětem poskytovány speciální vzdělávací služby k rozvíjení jejich nadání i během VČ aktivit?

My nechceme selektovat děti na nadané a nenadané, to si myslím, že by bylo strašně nezdravé a že by to nevytvořilo dobré vztahy. Jde nám o to, aby ty děti tady opravdu se dobře cítily a na všechny se snažíme stejným způsobem pohlížet. Důležité je pouze to, děti zabavit, aby se tu nenudily a dozvěděly se něco nového, ne něco, co se po několikáté opakuje.

11) Vedou kroužky i nějaké organizace, zabývající se nadáním?

Jediná taková organizace je Centrum nadání, kroužek Věda nás baví pana Fořtíka a jinak se spíš snažíme vlastními silami vyřešit tu otázku, tzn., ať už jsou to jazykové kroužky, nebo sportovní nebo nějaká ta keramika, tak myslím, že tady mám dobré lidi na to, aby tohle to

zvládli, takže snažíme se nabízet takové kantory, kteří o to mají zájem. Jinak například neměli jsme tady šachistu, máme šachistu z Pražského šachového svazu. Takže nechceme se uzavírat – jenom, že my to děláme dobře, to v žádném případě ne. Myslím si, že ten program vzdělávání, výchovy a vzdělávání se snažíme držet otevřený a spolupracovat s těmi, kteří nám mohou do toho dobře zapadnout.

3.3.1.1 Shrnutí rozhovoru

V tomto rozhovoru jsem zjistila spoustu důležitých informací. Jak jsem později zjistila i od Mgr. Marvanové a Mgr. Polákové, na prvním stupni této školy je cca 45 dětí, které jsou již pedagogicko-psychologickou poradnou diagnostikované jako nadané. Nejčastěji se jedná o děti nadané po stránce matematické a logické.

Na této škole je opravdu široké spektrum kroužků, ze kterých mají možnost vybrat si všechny z dětí. Škola nenabízí žádný z kroužků jen speciálně pro nadané žáky, ale je zde několik kroužků, které spíše oslovují právě tyto děti, např. Věda nás baví či šachy. Jak také pan ředitel uvádí, snaží se také o to, aby děti netrávily svůj čas pouze pasivně, a tak škola nabízí velké množství sportovních aktivit. Velice oblíbený je především florbal a také gymnastika, která má na této škole určitou tradici. Dále škola pořádá spoustu dalších volnočasových aktivit pro obohacení výuky, např. různé přednášky a jiné jednorázové akce. Tyto aktivity jsou potom organizovány jak pro všechny děti společně, tak i pouze pro nadané děti. Jak jsem se ovšem později dozvěděla od Mgr. Marvanové, ze strany nadaných dětí se setkávají s velice malým zájmem.

Jediná organizace, se kterou škola spolupracuje, je Centrum nadání, které zde vede již zmíněný kroužek Věda nás baví.

Pan ředitel dále uvádí, že povědomí o nabídce kroužků jiných škol pochopitelně má, ovšem očekával zde ze strany vedení a pedagogů jiných škol snahu o spolupráci, a to právě v zájmu dětí. Jako určitou formu zpětné vazby mezi dětmi a rodiči jsou pořádány každé čtvrtletí schůze rodičovské rady, ve kterých se řeší kromě provozních záležitostí také nabídka kroužků a jiných aktivit. Jakékoliv návrhy rodičů se samozřejmě podrobněji projednávají.

Škola na mě působila velice příjemným dojmem, a to i přes to, že její prostory jsou opravdu velice malé, z čehož plyne problém nejen pro vyučování, ale právě i organizaci volnočasových aktivit. I přes tyto nesnáze škola nabízí širokou nabídku kroužků, a jak jsem mohla sama vidět na školní nástěnce, pro děti jsou pořádány i opravdu velice zajímavé jednorázové akce, např. Andersenův večer, návštěva planetária či divadla, procházka lesem s profesorem příro-

dovědecké fakulty a v neposlední řadě pouze pro nadané děti, vědecký týden. Některé z aktivit jsou pořádány v rámci výuky, kde je účast pochopitelně povinná, jelikož se jedná o běžnou školní docházku. V případě, kdy je akce uskutečněna ve volném čase, účast dětí je samozřejmě dobrovolná a bohužel jak jsem zjistila, děti nadané přílišný zájem nejeví. Mohu se jen domnívat, zda je to způsobeno pro ně nezajímavým programem, nedostatkem volného času či se například jedná o špatnou ekonomickou situaci, kdy si rodiče nemohou dovolit určité aktivity uhradit.

3.3.2 Rozhovor s nadanými dětmi

V této části výzkumu jsem uskutečnila rozhovor s dětmi na prvním stupni, které již byly diagnostikovány jako nadané. Rozhovor jsem měla možnost realizovat s celkem třiceti dětmi, jelikož na výzkum mi byly vyhrazeny dva dny, během kterých jsem bohužel nezastihla všechny z dětí.

Zajímalo mě, jestli děti mají určité povědomí o tom, jaké kroužky zde mají možnost navštěvovat, nebo zda nechávají výběr na rodičích, jejichž vliv na výběr volnočasových aktivit jejich dětí by se měl pochopitelně postupně snižovat. Dále mě zajímalo, které z kroužků si děti nejčastěji vybírají a jaké z kroužků zde na škole, či kdekoliv jinde navštěvují, nebo dříve navštěvovali.

Jak jsem se dozvěděla od Mgr. Dagmar Marvanové, u dětí je vždy ze začátku roku obrovský zájem o kroužky, jako je Šíkula či Věda nás baví, který ovšem bohužel během roku značně opadá, a to především ze strany nadaných dětí. Domnívá se, že to může být způsobeno tím, že spoustu informací, které mají pro děti připravené na těchto kroužcích, již znají z jejich rozšířené, dělené výuky. Je proto těžší děti zaujmout a připravit pro ně skutečně zajímavý a přínosný program, což samozřejmě závisí i na kvalitě lektora, jak již uváděl v rozhovoru i pan ředitel.

Díky Mgr. Marvanové a Polákové jsem měla možnost nejprve se všem dětem ve třídě představit, uvést se a nastínit, z jakého důvodu jsem přišla do jejich školy a proč si s některými z nich budu chtít popovídat osobně. Samozřejmě jsem dala všem možnost, že se výzkumu nemusí účastnit, ale byla jsem ráda, že všechny z dětí nadšeně souhlasily a odpověděly na všechny mé otázky. Připravených jsem měla celkem 8 otázek, na které odpověděly všechny z dětí a u některých rozhovorů, jsem se na určité věci doptávala, např. pokud uvedli, že dříve docházeli na zábavnou logiku, zajímalo mě, proč už nyní nechodí.

Všech dětí jsem se zeptala na tyto otázky:

- 1) Co rád/a děláš ve volném čase?
- 2) Chodíš ve škole na nějaké kroužky? Na jaké?
- 3) Jaké kroužky jsi na Vaší škole navštěvoval/a již dříve?
- 4) Chodíš na nějaké kroužky i mimo tvoji školu?
- 5) Chybí ti na tvoji škole nějaký kroužek, který bys rád navštěvoval/a?
- 6) Je celkový seznam nabídky kroužků tvoji školy někde vyvěšený?
- 7) Víš, jaké kroužky na tvoji škole máš možnost navštěvovat?
- 8) Vybíráš si kroužky sám/a?

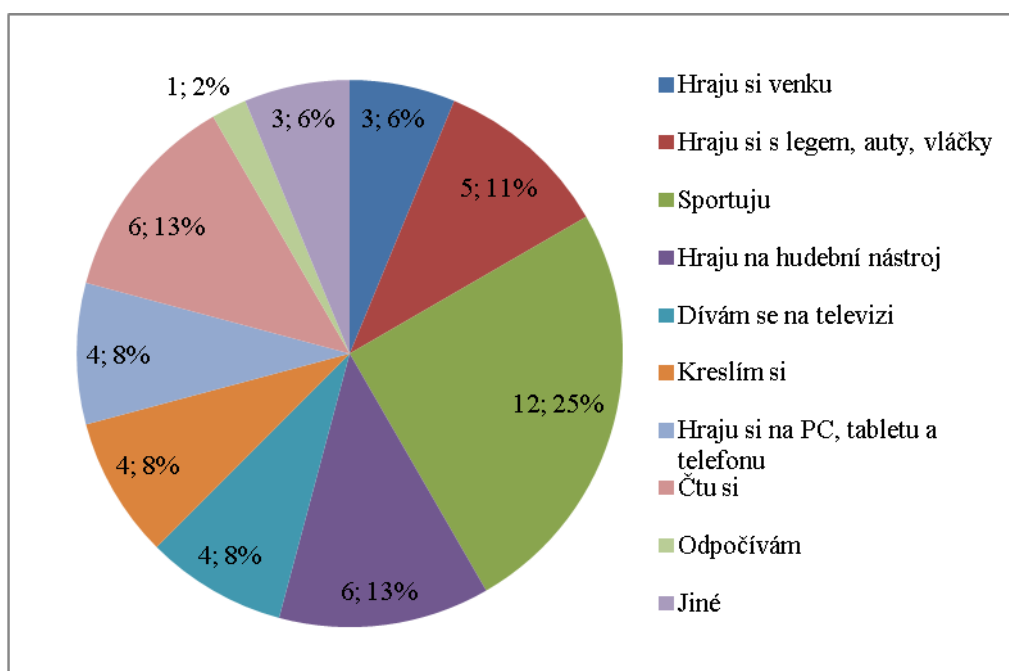
Odpovědi dětí nyní shrnu a pro lepší přehled zpracuji v tabulkách a grafech a poté pro zajímavost uvedu několik z rozhovorů.

1) Co rád/a děláš ve volném čase?

Tabulka 1: oblíbené aktivity

Hraju si venku	Hraju si s legem, auty, vláčky	Sportuji	Hraju na hudební nástroj	Dívám se na televizi	Kreslím si	Hraju si na PC, tabletu a telefonu	Čtu si	Odpočívám	Jiné
3	5	12	6	4	4	4	6	1	3

Graf 1: oblíbené aktivity

Nejprve jsem se dětí zeptala na to, co rádi dělají ve volném čase. Na tuto otázku bylo možné uvést více než jednu odpověď. Nejčastěji děti uváděly sport, ať už fotbal, florbal, aerobik atd. Další z nejčastějších odpovědí bylo, že hrají na nějaký hudební nástroj, a tak doma ve volném čase cvičí. Celkem šest dětí uvedlo, že rádi čtou, a to především fantasy, např. Harryho Pottera. Pět dětí, a to z druhých tříd mi sdělilo, že si doma hrají – buď s legem, vláčky nebo autíčky, zatímco starší děti už uváděly hru na počítači, tabletu či telefonu.

Mezi další oblíbené aktivity patřilo pochopitelně sledování televize, a to především seriálů, jako Simpsonovi a u starších dívek Jak jsem poznal vaši matku. Čtyři z dětí uvedly, že si do-

ma rády kreslí a vybarvují omalovánky a jedna z holčiček mi sdělila, že volný čas využívá k odpočinku, jelikož má spoustu zájmových kroužků. Do položky, kterou jsem označila jako „jiné“ patří takové aktivity, které uvedlo vždy jen jedno z dětí, např. střílení lukem či vzduchovkou nebo učení se s mladším bratrem.

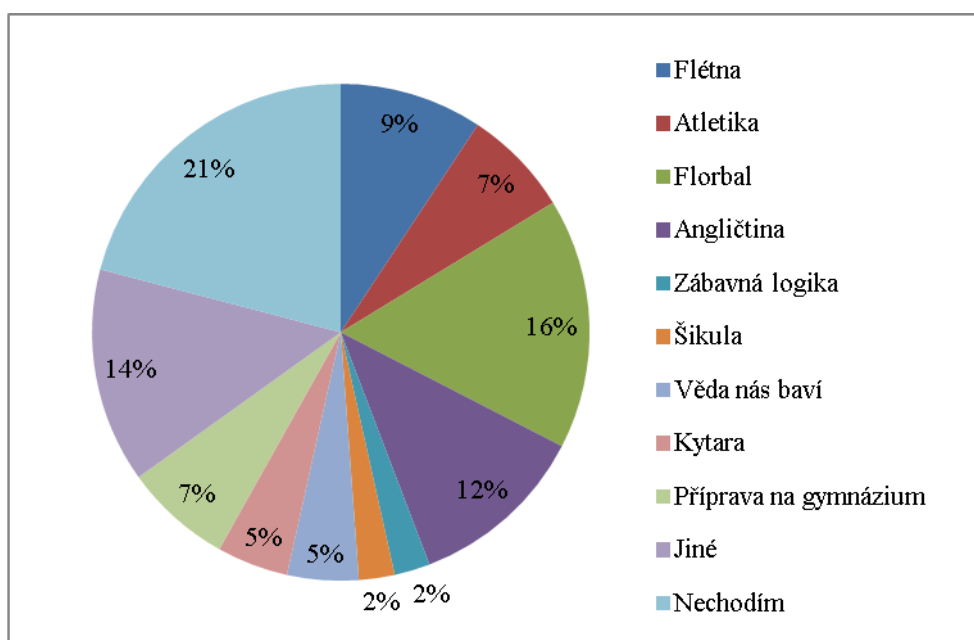
Byla jsem ráda, že aktivity dětí jsou takto mnohotvárné, a že nebylo nejčastější odpovědí sledování televize či hraní her na počítači.

2) Chodíš ve škole na nějaký kroužek?

Tabulka 2: školní kroužky

Flétna	Atletika	Florbal	Angličtina	Zábavná logika	Šikula	Věda nás baví	Kytara	Příprava na gymnázium	Jiné	Nechodím
4	3	7	5	1	1	2	2	3	6	9

Graf 2: školní kroužky

Dále mě zajímalo, jaké děti ve škole navštěvují kroužky. Jak již uvedl pan ředitel, mezi dětmi je obrovský zájem o florbal, a to jak ze strany chlapců, tak i dívek. Dále je více navštěvovaná angličtina a flétna. Pouze čtyři z mnou dotazovaných dětí mi sdělilo, že momentálně chodí na kroužek šikuly, zábavné logiky či věda nás baví. Jelikož mě tato informace překvapila, začlenila jsem tyto kroužky do grafu pod vlastním názvem a ne v rámci položky „jiné“, kam jsem zařadila takové kroužky, které uvedlo pouze jedno z dětí, jako např. klavír, plavání, gymnastika, umění mluvit před lidmi a šachy.

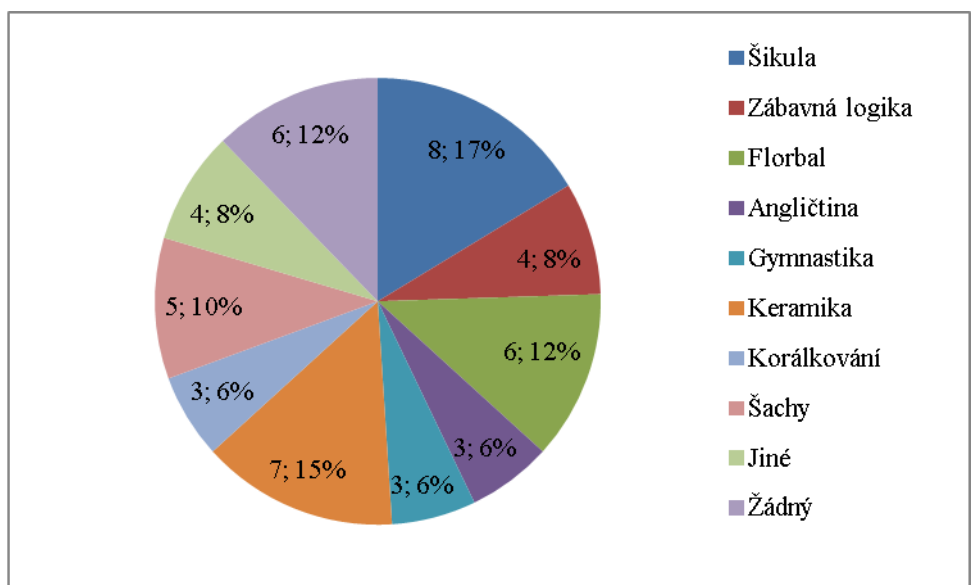
Velice mě překvapilo, že celkem devět dětí z třiceti dotazovaných nenavštěvuje ve škole žádný z kroužků, přičemž jak uvádím v příloze, nabídka kroužků této školy je velice pestrá.

3) Jaké kroužky jsi ve škole dříve navštěvoval?

Tabulka 3: dřívější kroužky

Šikula	Zábavná logika	Florbal	Angličtina	Gymnastika	Keramika	Korálkování	Šachy	Jiné	Žádný
8	4	6	3	3	7	3	5	4	6

Graf 3: dřívější kroužky

Abych zjistila celkový zájem dětí o nabízené kroužky, zeptala jsem se jich proto i na ty z kroužků, které navštěvovali dříve, v nižších ročnících. Odpovědi dětí byly opět velice pestré a zahrnovaly spoustu různých aktivit.

Mezi nejčastěji uvedený patřil kroužek šikuly. Bylo mi sděleno, že nyní už na něj nechodí proto, že je spíše pro menší děti, a proto už je nebaví. Dále byla velice navštěvovaná keramika, kterou spoustu dětí „vyměnilo“ za jiný kroužek. Můžeme vidět, že mezi nejvíce oblíbené aktivity stále patří florbal a z jiných sportovních aktivit např. gymnastika. Pět z dětí navštěvovalo šachy, které je později přestaly bavit a čtyři děti docházely na kroužek zábavné logiky, kterou by i dále navštěvovaly, ale opět si nakonec vybraly jiný kroužek.

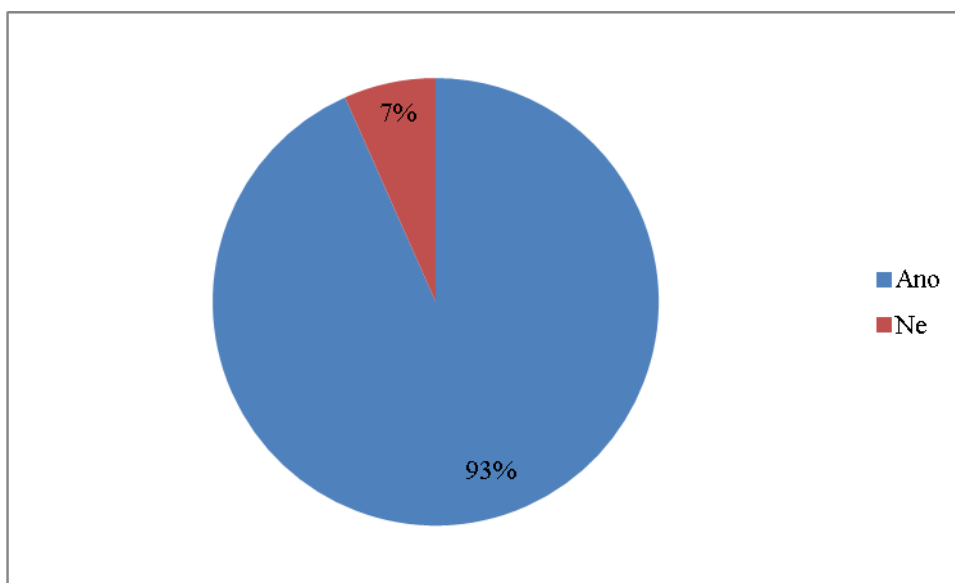
Mezi položku „jiné“ patřily kroužky jako atletika, věda nás baví a filatelové. Celkem šest dětí uvedlo, že na škole ani dříve nenavštěvovali žádný z kroužků, ovšem u čtyř dětí to bylo z důvodu, že teprve nedávno přestoupily na tuto školu.

4) Chodíš na nějaké kroužky mimo tvoji školu?

Tabulka 4: kroužky mimo školu

Ano	Ne
28	2

Graf 4: kroužky mimo školu

Dvě z dětí uvedly, že mimo tuto školu na žádné z kroužků nedocházejí. Je zajímavé, že spoustu kroužků, na které mi děti sdělily, že docházejí jinam, mají možnost navštěvovat i na jejich škole. Jedná se například o florbal, fotbal, angličtinu, flétnu, kytaru, klavír a atletiku. Pouze dvě z dívek uvedly, že na angličtinu dochází do jazykového centra a za jeho absolvování získají certifikát, takže se můžeme domnívat, že kroužek mimo školu zvolili z důvodu očekávání vyšší úrovně.

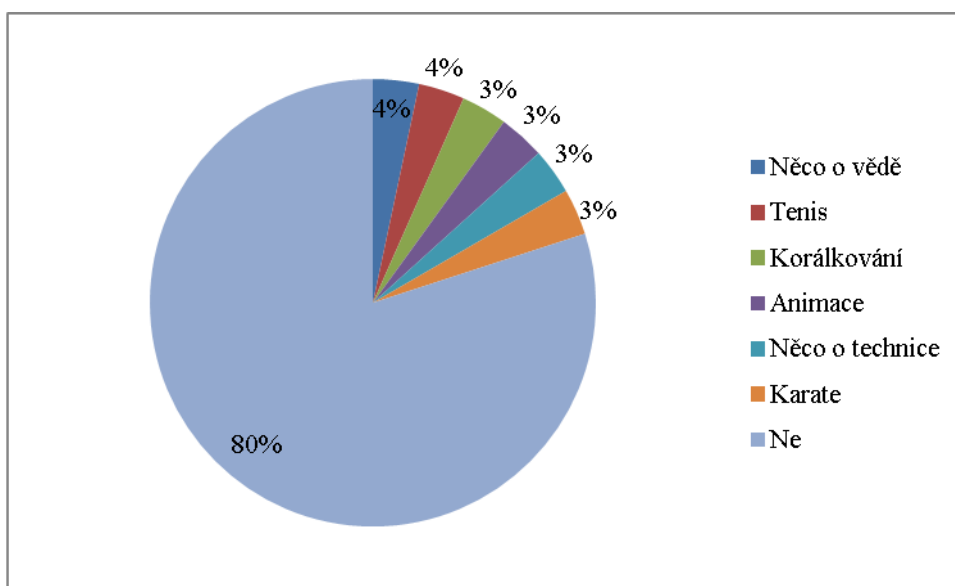
Další z kroužků, které mi děti uvedly, že navštěvují, jsou například sporty jako tenis, curling, hokej, intercros, golf, karate, takewondo, kung-fu, akido a plavání. Jak jsem se z rozhovorů dozvěděla, velice oblíbené jsou kroužky bojových umění. Dále děti mimo školu navštěvují kroužky houslí, klarinetu, hudební nauky, pěveckého sboru, street dance, roztleskávaček, dramatického kroužku, kreativního tvoření Jehličky, náboženství a počítačové animace.

5) Chybí ti na škole nějaký kroužek, který bys rád navštěvoval/a?

Tabulka 5: doplnění kroužku

Něco o vědě	Tenis	Korálkování	Animace	Něco o technice	Karate	Ne
1	1	1	1	1	1	24

Graf 5: doplnění kroužku

Jelikož jsem se v předchozí otázce dozvěděla, že mimo školu navštěvují obrovské množství jiných kroužků, tak jsem se děti ptala, jestli na jejich škole nějakou aktivitu postrádají, zda-li je nějaký kroužek, který by na škole rádi navštěvovali.

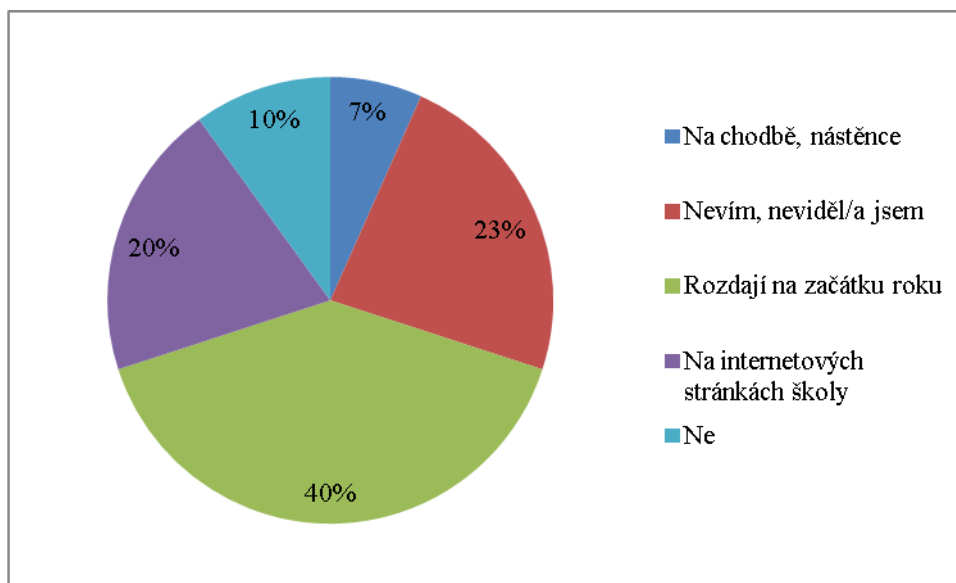
Zjistila jsem, že celkem 24 dětí je zcela spokojeno s nabídkou kroužků jejich školy a nic navíc nepotřebují. 6 dětí uvedlo, že určitou aktivitu by rádi uvítali přímo na jejich škole. Jednalo se kupříkladu o tenis, karate, počítačovou animaci a kroužek o technice, a to například o fungování motoru a převodovky. Dále nějaký kroužek o vědě, ovšem ne vedený takovým způsobem, jako kroužek věda nás baví, ale více do hloubky a méně her. Jedna z dívek také uvedla, že by byla ráda, kdyby opět mohla docházet na kroužek korálkování, na který se bohužel tento rok přihlásilo málo dětí, a z toho důvodu nebyl otevřen.

6) Je celkový seznam kroužků tvojí školy někde vyvěšený?

Tabulka 6: dostupnost nabídky kroužků

Na chodbě, nástěnce	Nevím, neviděl/a jsem	Rozdají na začátku roku	Na internetových stránkách školy	Ne
2	7	12	6	3

Graf 6: dostupnost nabídky kroužků

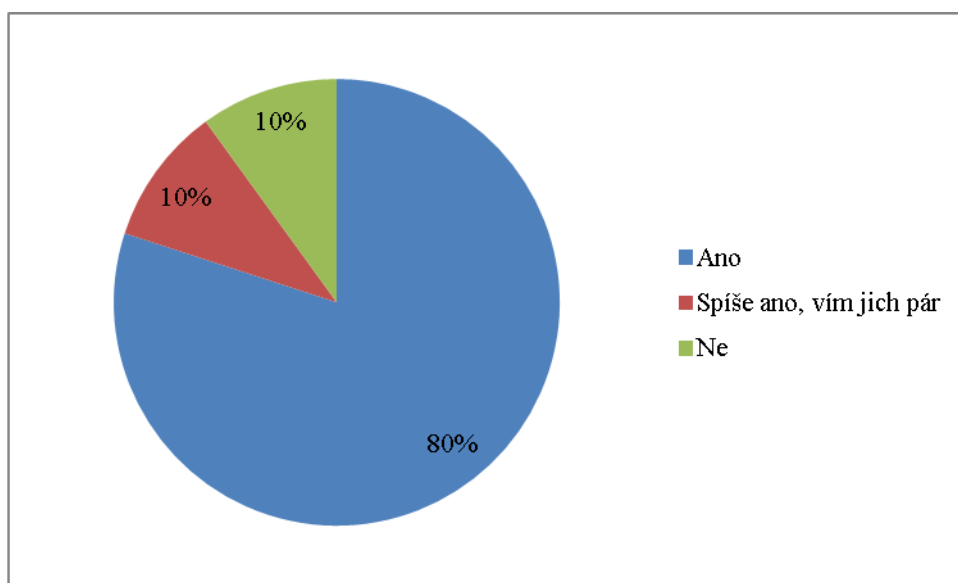
Ve své práci zjišťuji také to, jaké mají děti povědomí o nabídce kroužků na jejich škole, a proto mě zajímalo i to, zda děti vědí, jestli je jim dostupný nějaký seznam celkové nabídky kroužků, ze kterých poté mají možnost si vybírat. Většina starších dětí odpovídala, že na začátku školního roku, či pololetí, dostanou domů od třídního učitele papír, na kterém je vytištěný celkový seznam kroužků, dny ve kterých probíhají a cena. Šest z dětí mi sdělilo, že tento seznam je na internetových stránkách školy, kde má každý možnost si ho vytisknout. Dvě z dětí mi uvedlo, že takový seznam je na nástěnce v prvním patře, ovšem tato nástěnka se týkala výhradně družiny. A tři z dětí dokonce vůbec neměly ponětí, kde takový seznam najít.

7) Víš, jaké kroužky máš na škole možnost navštěvovat?

Tabulka 7: znalost nabídky kroužků

Ano	Spíše ano, vím jich pár	Ne
24	3	3

Graf 7: znalost nabídky kroužků

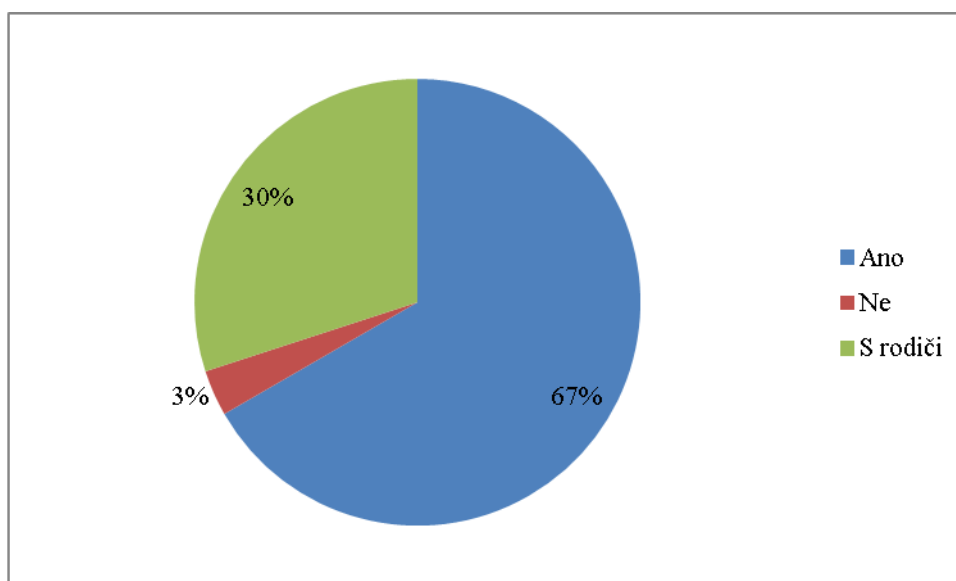
U předposlední otázky jsem se zeptala dětí, zda vůbec ví, z jakých kroužků mají možnost si na škole vybírat. Tři z dětí uvedly, že znají pouze některé kroužky této školy, jako např. šikuly, keramiku, florbal a korálkování. Zatímco tři z dětí nevěděly vůbec, jaké kroužky zde mohou navštěvovat, protože buď na žádné nedochází z důvodů finančních, či kroužky vyberou rodiče. Zbytek dětí, tedy 24 žáků mi sdělilo, že vědí, jaké kroužky jejich škola nabízí a ví tedy, co vše mají možnost navštěvovat.

8) Vybíráš si kroužky sám/a?

Tabulka 8: výběr kroužků

Ano	Ne	S rodiči
20	1	9

Graf 8: výběr kroužků

Jako poslední otázku jsem dětem položila to, zda si kroužky vybírají samy, nebo jim s výběrem někdo pomáhá. Dozvěděla jsem se, že pouze jedna dívka uvedla, že kroužek si sama nevybrala, jelikož její maminka chtěla, aby docházela na angličtinu, kterou ona sama považuje spíše za další vyučovací hodinu. Celkem dvacet dětí mi sdělilo, že rodiče jim dovolují kroužky již vybírat samostatně pouze na základě toho, co je baví a nijak jim do výběru nezasahují. Devět dětí odpovědělo, že nad seznam nabízených kroužků se posadí s rodiči a společně diskutují a probírají, co by bylo nejlepší, jestli vše vychází časově a samozřejmě rozhodují i podle ceny.

3.3.2.1 Shrnutí rozhovorů

Ve svých rozhovorech jsem zjistila, že děti jsou velice aktivní, mají spoustu zájmů a navštěvují plno různých kroužků, ať už v rámci školy nebo docházejí do jiných organizací. Svůj volný čas tráví nejraději aktivně, a to sportem – hrají fotbal či běhají venku s kamarády. Pokud jsou doma, rádi si hrají s legem, vláčky a jinými hračkami nebo cvičí na hudební nástroj. Byla jsem velice ráda, že svůj čas tráví jinak, než pouze sledováním televize či hraním her na mobilním telefonu. Překvapilo mě ovšem, že co se týká výběru jejich kroužků, jen málo z dětí navštěvuje kroužky šikuly, zábavné logiky nebo věda nás baví. Nejedná se sice o kroužky pouze pro nadané žáky a možnost navštěvovat je mají všechny děti, nicméně bylo očekáváno, jak už jen název kroužku napovídá, že budou zajímat spíše děti nadané.

Nabídka kroužků ZŠ Květnového vítězství je velice pestrá a děti si mohou vybírat z široké škály různých aktivit. Dozvěděla jsem se, že na začátku každého pololetí děti dostanou od třídních učitelů vytištěný seznam kroužků, ze kterých poté mají možnost zvolit takové aktivity, které jim připadají nejzajímavější, ale samozřejmě také ty, které jsou jim časově nebo ekonomicky dostupné. Děti z třetích tříd a výše věděly, že tento seznam mají doma, popřípadě ho mají možnost vytisknout z internetu, takže si tuto nabídku mají možnost kdykoliv prostudovat. Děti mladší si nebyly příliš jisté, zda tento seznam vyvěšený je či nikoliv, ale i přesto většina dětí odpověděla, že celkovou nabídku kroužků zná. Zjistila jsem tedy, že povědomí dětí o nabídce kroužků jejich školy je velice dobrá a že i přes to, že nadané děti zde mají možnost navštěvovat kroužky zaměřené na vědu, při kterých se mohou dozvědět spoustu nových informací, provádět nejrůznější pokusy či hrát strategické nebo deskové hry, tak dávají přednost sportovním aktivitám.

3.3.2.2 Ukázky rozhovorů

Sebík, 7 let

1) Co rád děláš ve volném čase?

Hraju si, občas s legem, občas s dřevěnými vláčky.

2) Chodíš ve škole na nějaké kroužky? Na jaké?

Ve škole ne, chodím jinak na sportovní kroužky.

3) Jaké kroužky jsi na Vaší škole navštěvoval již dříve?

No v první třídě jsem tu chodil na Šikuly. A ještě na zábavnou logiku. Na tu už nechodím, protože mě to nebaví, tam se udělá jen jedna úloha a pak už si jenom hrajeme hry.

4) Chodíš na nějaké kroužky i mimo tvoji školu?

Florbal, to chodím na Spořilov. To máme i tady ve škole, ale chodím tam, protože tam má jeden kamarád tátu. Potom chodím na plavání, a to je v Čestlicích v aquaparku.

5) Chybí ti na tvójí škole nějaký kroužek, který bys rád navštěvoval?

Mě tu žádný nechybí.

6) Je celkový seznam nabídky kroužků tvójí školy někde vyvěšený?

Nikde jsem nic neviděl.

7) Víš, jaké kroužky na tvójí škole máš možnost navštěvovat?

Ano, myslím, že vybírat můžeme z florbalu, keramiky, zábavné logiky, šikulů, angličtiny a informatiky.

8) Vybíráš si kroužky sám?

Když mě něco baví, tak se zeptám mámy, jestli bych na to nemohl chodit a ona to ještě posoudí.

Anička, 9 let

1) Co ráda děláš ve volném čase?

Čtu si, teď čtu zrovna fantasy, odehrává se to v úplně jiné zemi než tady a je to o jednom klukovi Eragonovi, který se narodí v horské vesničce Karvahu a najde dračí vejce a z něj se vylíhne dračice Safira. To mě baví.

2) Chodíš ve škole na nějaké kroužky? Na jaké?

Ne. Chodím tady na angličtinu, ale tu spíš počítám jako hodinu, máma chtěla, abych měla aspoň 4 kroužky. Takže vlastně jen ta angličtina.

3) Jaké kroužky jsi na Vaší škole navštěvoval/a již dříve?

Chodila jsem na keramiku a na šikuly. Teď bych na šikuly ještě chtěla, jenže jsem ztratila bundu, tak mi máma jí potřebovala z něčeho uhradit. Tak možná zase budu chodit potom.

4) Chodíš na nějaké kroužky i mimo tvoji školu?

Na florbal, na takewondo, na tanec.

5) Chybí ti na tvoji škole nějaký kroužek, který bys ráda navštěvovala?

Ani ne.

6) Je celkový seznam nabídky kroužků tvoji školy někde vyvěšený?

Tak tady na nástěnce to nejsou úplně kroužky, to jsou spíš takové dílny a družina. Ty kroužky to se přihlásí na začátku roku a pak tu nikde nejsou.

7) Víš, jaké kroužky na tvoji škole máš možnost navštěvovat?

Ano, to vím.

8) Vybíráš si kroužky sama?

Vybírám si je už sama.

Michal, 11 let

1) Co rád děláš ve volném čase?

Já rád a hodně hraju fotbal, pak florbal a hraju na flétnu. Doma si sednu, něco si kreslím, nebo se dívám na televizi.

2) Chodíš ve škole na nějaké kroužky? Na jaké?

Jenom ten florbal.

3) Jaké kroužky jsi na Vaší škole navštěvoval/a již dříve?

Ne, ten florbal hraju myslím od třetí třídy. Jenom ještě minulý rok zábavná logika, půl roku. Mě to připadalo, že to je vylepšená družina, že se tam toho moc nenaučíme.

4) Chodíš na nějaké kroužky i mimo tvoji školu?

Na flétnu.

5) Chybí ti na tvoji škole nějaký kroužek, který bys ráda navštěvovala?

Ani ne.

6) Je celkový seznam nabídky kroužků tvoji školy někde vyvěšený?

Ne, myslím, že ne, tady jsem to nikde neviděl.

7) Víš, jaké kroužky na tvoji škole máš možnost navštěvovat?

Ano, vím.

8) Vybíráš si kroužky sama?

No tak většinou něco sám, buďto když se mi něco líbí. Nebo máma mi řekla, abych šel na tu flétnu, florbal jsem si vybral sám a fotbal taky.

3.4 Nabídka kroužků ostatních škol s programem pro nadané žáky

Abych získala kompletní informace o nabídce volnočasových aktivit pro nadané žáky v Praze, rozhodla jsem se, již ve zkrácené formě, získat některé údaje i z ostatních škol s programem pro nadané žáky v Praze. Konkrétně se jednalo o školy:

- a) ZŠ nám. Curieových, Praha 1
- b) ZŠ Karla Čapka, Praha 10
- c) ZŠ Bohumila Hrabala, Praha 8
- d) ZŠ Sv. Voršily, Praha 1

Oslovila jsem také ZŠ Cesta k úspěchu na Praze 6, kde mé žádosti bohužel nebylo vyhověno. Ředitele všech pěti škol, jsem s prosbou o věnování několik minut času, obrátila pomocí e-mailu, ve kterém jsem se zeptala na několik informací.

Nejprve mě zajímalo, kolik dětí, diagnostikovaných jako nadané, je na prvním stupni jejich školy a s jakým typem nadání. Dále jsem se ptala, zda jsou na jejich školách kroužky určené pouze pro nadané děti, a pokud ano, tak které. A nakonec mě zajímalo, které kroužky jsou nadanými žáky nejvíce navštěvované.

Zjistila jsem, že na ZŠ Curieových je cca 60 nadaných žáků, a to zejména v oblasti verbální a matematické. Kroužky výhradně pro nadané žáky zde nejsou. Škola nabízí širokou škálu aktivit, které mají možnost navštěvovat všechny z dětí. Jak mě paní ředitelka informovala, největší zájem je o kroužky šachů, zábavné logiky, fyzikální pokusy, jazykové kroužky, ale také samozřejmě o sportovní hry a balet.

Oproti tomu na ZŠ Karla Čapka je na první stupni diagnostikovaných pouze 8 dětí, a to s nadáním matematickým, všeobecným a nadprůměrnou úrovní logického a abstraktního myšlení. Ani zde nejsou žádné kroužky pouze pro nadané děti, ale tito žáci si často vybírají kroužek matematického šikuly.

Na ZŠ Bohumila Hrabala jsou na prvním stupni pouze 3 děti diagnostikované jako nadané, a to s všeobecným zaměřením, nadprůměrným logickým myšlením a verbální činností. I na této škole mají děti možnost vybírat ze všech kroužků, které jsou stejné pro všechny žáky a aktivity přímo pro nadané žáky zde nejsou. Děti nadané nejčastěji navštěvují kroužky typu: věda nás baví, vědecké pokusy a loňský rok to byla také zábavná logika, která již tento rok nebyla otevřena.

Ze ZŠ Sv. Voršily jsem se dozvěděla, že zde na prvním stupni je celkem 26 diagnostikovaných žáků s nadáním matematickým či verbálním. Kroužky jsou opět určeny všem dětem a žádný není určen výhradně nadaným dětem. Mezi oblíbené kroužky nadaných patří šachy, francouzština a sportovní aktivity, např. fotbal a florbal. Samozřejmě se také snaží doplnit výuku i volný čas o jednorázové akce, různé besedy, výlety, návštěvy kupříkladu ZOO či planetária.

Mnou zjištěné informace se v podstatě v důležitých bodech shodují, a to i se ZŠ Květnového vítězství. Žádná ze škol nenabízí kroužky, které jsou určeny speciálně a pouze pro nadané žáky. Často zmiňované kroužky, jako šikula, zábavná logika, věda nás baví či vědecké pokusy, jsou pro tyto děti bližší a zajímavější obsahem, ovšem možnost navštěvovat je mají všechny děti. Je zajímavé, že pan ředitel ZŠ Květnového vítězství mi během rozhovoru uvedl, že mezi nejoblíbenější aktivity nadaných dětí jsou také kroužky, jako zábavná logika a šikulové. Ovšem při rozhovoru s dětmi, jsem se dozvěděla, že nejoblíbenější a nejvíce navštěvované jsou sportovní aktivity. Můžeme se tedy jen domnívat, zda je tomu tak i v těchto školách.

Mnou zjištěná nabídka kroužků těchto škol, jejíž seznam uvádím v příloze, mne velice zaujal. Jak můžeme vidět, pro děti je připravena opravdu pestrá nabídka nejrůznějších aktivit, a to i ne zcela běžné kroužky, které mohou zaujmout především nadané žáky, jako například šachy, dáma, vědecké či fyzikální pokusy atd. Jak můžeme vidět, nabídka škol je v podstatě stejná. Děti pochopitelně mají možnost volit z hudebních kroužků, jako je kytara či flétna, dále z různých sportovních aktivit, např. florbalu, fotbalu atd. a dále z různých kroužků výtvarného či jiného kreativního tvoření. Nabízeny jsou pochopitelně i jazykové kroužky, jak pro začátečníky, tak pokročilé, a to buď jazyka německého, anglického nebo francouzského a v neposlední řadě jsou mezi volnočasové aktivity zařazeny kroužky, které se nějakým způsobem týkají vědy, přírody, matematiky aj.

Abychom si ověřili, zdali je nabídka kroužků škol s programem pro vzdělávání nadaných žáků opravdu nějakým způsobem obohacená, nabízí se uskutečnit tentýž výzkum, a to v běžných základních školách a poté porovnat zjištěné výsledky.

Závěr

Během psaní mé bakalářské práce jsem se snažila poukázat na to, že nadaným dětem není důležité speciálně se věnovat pouze při vyučování, ale že bychom se měli zaměřit také na to, aby trávily svůj čas nějakým smysluplným způsobem. Právě během volnočasových aktivit mají možnost rozvíjet své nadání a získávat spoustu zajímavých informací, a to navíc zábavným způsobem, např. formou hry. Zjišťovala jsem proto, jaká je nabídka kroužků pro nadané děti na prvních stupních ZŠ a jaké je vůbec povědomí nadaných dětí o nabídce kroužků jejich školy.

Pro hlavní část výzkumu jsem zvolila ZŠ Květnového vítězství, kde mi poskytl rozhovor pan ředitel Hovorka, jsem měla mimo jiné možnost zjistit, že nabídka kroužků je zde pro všechny děti stejná a ani do budoucna není v plánu otevřít nějakou aktivitu pouze pro nadané. Škola se snaží především o pestrost nabízených kroužků a kvalitu obsahu, aby se děti dozvěděly něco nového a neměly pocit, že se nudí. Je ovšem otázkou, zda se jeden lektor opravdu dokáže naplno věnovat všem z dětí, zvláště těm nadaným, které pochopitelně vyžadují mnohem více pozornosti, zvládají úkoly rychleji a dychtí po mnohem hlubších informacích. Což mě přivádí k další zajímavé informaci, kterou jsem se od pana ředitele dozvěděla, a to, že škola nabízí takové kroužky, u kterých je předpoklad, že zaujmou spíše nadané žáky, jako např. zábavná logika a věda nás baví. O tyto kroužky zpravidla bývá ze začátku školního roku obrovský zájem, který ovšem postupně klesá i ze strany nadaných dětí. Tato informace mě nutí k zamyšlení, zda-li je to způsobeno tím, že děti měly od kroužku zcela jiné očekávání, nezajímavým programem či nějakým jiným faktorem, jako je například nedostatek volného času či finance. Je ovšem škoda, že tyto aktivity, které by měly být pro nadané děti obsahově velice zajímavé, jsou jimi tak málo navštěvované.

Podobné informace jsem se dozvěděla i od dětí, které jak mi během rozhovorů sdělily, že raději tráví svůj volný čas aktivně a docházejí na spoustu sportovních kroužků. Jak jsem se dozvěděla od některých z dětí, již v rámci vyučování se učitelé snaží poskytnout dětem co nejvíce informací, či zkouší různé pokusy, a poté nastává problém, že se na kroužcích, již zmiňované zábavné logiky, šikulů atd., nedozvědí příliš nového. Bylo by tedy vhodné, vzhledem k tomu, že tyto kroužky učí pedagogové té samé školy a ne lektori jiných organizací, upravit obsah kroužků tak, aby se neshodoval s programem dělené výuky. Je samozřejmě správné, že děti tráví svůj čas aktivně, ovšem je také důležité, aby měly možnost navštěvovat takovou z aktivit, která jim umožní více rozvíjet jejich nadání.

Z rozhovoru s dětmi jsem si odnesla velice pozitivní zjištění, a to, že většina z dětí je obeznámena s nabídkou kroužků školy a ví, jaké aktivity mají možnost navštěvovat a také, že velká část dětí je naprosto spokojena s nabídkou kroužků jejich školy a nenapadá je žádná z aktivit, kterou by na jejich škole rádi uvítali.

V poslední části výzkumu jsem zjistila informace o nabídce kroužků ostatních škol s programem pro nadané žáky v Praze a musím konstatovat, že mnou získané údaje se v podstatě shodovaly. Všechny školy, včetně ZŠ Květnového vítězství nabízejí velkou škálu kroužků, ovšem žádný z nich není pouze pro nadané žáky. Nejvíce navštěvované nadanými dětmi, jsou na základě odpovědí ředitelů škol, kroužky zábavné logiky, věda nás baví a šikulů. Školy se samozřejmě také snaží obohatit výuku různými přednáškami, besedami, výlety a jinými akcemi, jak v rámci výuky, tak i ve volném čase. Doufám tedy, že i pro žáky je nabídka škol dostačující.

Domnívám se, že nabídka aktivit pro nadané žáky, na mnou sledovaných školách, je opravdu pestrá. Děti zde mají možnost vybrat si z opravdu širokého spektra kroužků, jak sportovních, hudebních či vědomostních, na jejichž obsahu je možná třeba ještě chvíli pracovat a zjistit, o co přesně mají děti zájem. Nicméně jak pedagogové, tak sami ředitelé škol se snaží zajistit, aby zde děti měly možnost odnést si nejen z výuky, ale také z kroužků spoustu poznatků a zážitků. Ráda bych, aby to tak i v dalších letech zůstalo a nadané děti měly opravdu možnost rozvíjet se i prostřednictvím volnočasových aktivit.

Resumé

V předložené bakalářské práci se snažím zjistit, jaká je nabídka volnočasových aktivit pro nadané děti na prvních stupních základních škol, které se řadí k programu o vzdělávání nadaných žáků. Motivací a důvodem k výběru práce bylo především to, že se domnívám, že smysluplné trávení volného času je velice důležité, a to samozřejmě i u dětí nadaných, které tak i mimo vyučování mohou rozvíjet svůj potenciál. Hlavním cílem tedy bylo zjistit, jaké aktivity nabízí škola pro volný čas dětí a dále, jaké je vlastně povědomí dětí o jejich možnostech a nabídce kroužků jejich školy.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části jsem se zaměřila nejprve na kapitulu volný čas a dále na nadané děti. Praktická část byla uskutečněna na ZŠ Květnového vítězství na Chodově, a to formou rozhovoru jak s ředitelem školy, RNDr. Janem Hovorkou, tak i s nadanými žáky prvního stupně. Zjistila jsem se, že škola nabízí velice širokou škálu kroužků, ovšem žádné z nich nejsou pouze pro nadané. Dále, že celkem 80% z mnou tázaných žáků, kteří byli diagnostikováni jako nadaní, vědí, jaké kroužky zde mají možnost navštěvovat a velká část dětí je s nabídkou školy spokojena. V další části výzkumu jsem pomocí e-mailu získala informace od dalších čtyř škol, které se řadí k programu pro vzdělávání nadaných žáků v Praze. Tyto údaje byly v podstatě totožné s tím, co jsem zjistila na ZŠ Květnového vítězství.

Resume

The goal of this bachelor thesis is to collect free-time activities that are offered by elementary schools, which offer a study programme for talented children; the scope is limited to children at lower grades of elementary school. My main motivation to select this topic was my conviction that purposeful use of free time is very important for talented children, that are thus able to develop their potential even outside of school hours. Therefore, the main goals were to determine what free-time activities the schools offer and what is the level of awareness about the offered activities among students.

The thesis is divided into two parts: theoretical part and practical part. The theoretical part is again divided into two main sections: Free Time and Talented Children. The practical part was conducted at ZŠ Květnového vítězství in Chodov, Prague as an interview with the director, RNDr. Jan Hovorka and several students of the 1st grade. I discovered that the school offers very broad selection of after-school activities, but none of them is targeted specifically on talented children. Also, 80 % of the interviewed students know, what activities are available to them, and most of the students are satisfied with the selection. Following that, I collected relevant data from four more schools that offer a study programme for talented children; this part was conducted solely through e-mail communication. Evaluation of the data shows that there is no significant difference between offerings of the schools.

Seznam použité literaturyLiterární zdroje:

1. FOŘTÍK, V., FOŘTÍKOVÁ, J. Nadané dítě a rozvoj jeho schopností. Praha: Portál, 2007. ISBN: 978-80-7367-297-3
2. FREEMANNOVÁ, Joan. Volnočasové aktivity pro nadané a talentované u nás a ve světě. Praha: NIDM MŠMT, 2009. ISBN: 978-80-86784-83-0
3. GARDNER, Howard. Dimenze myšlení: teorie rozmanitých inteligencí. Praha: Portál, 1999. ISBN: 80-7178-279-3
4. HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004. ISBN: 80-7178-927-5
5. HŘÍBKOVÁ, Lenka. Nadání a nadaní: pedagogicko-psychologické přístupy, modely, výzkumy a jejich vztah ke školské praxi. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN: 978-80-247-1998-6
6. JURÁŠKOVÁ, Jana. Základy pedagogiky nadaných. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství ČR, 2006. ISBN: 80-86856-19-4
7. KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. Člověk-prostředí-výchova k otázkám sociální pedagogiky. Brno: Paido, 2001. ISBN: 80-7315-004-2
8. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Bílá kniha: národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Praha: Tauris, 2001. ISBN: 80-211-0372-8
9. MÖNK, F., J., YPENBURG, I., H. Nadané dítě. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN: 80-247-0445-5
10. PÁVKOVÁ, J. a kol. Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení. Praha: Portál, 1999. ISBN: 80-7178-295-5
11. RENZULLI, J. a kol. Úspěšná výuka mimořádně nadaných dětí. Praha: Portál, 2008. ISBN: 978-80-7387-173-4
12. SAK, Petr. Proměny české mládeže. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN: 978-80-7229-266-0
13. SEJVALOVÁ, Jitka. Talent a nadání, jejich rozvoj ve volném čase. Praha: IDM MŠMT, 2004. ISBN: 80-86784-03-7
14. SPOUSTA, Vladimír. Metody a formy výchovy ve volném čase. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN: 80-210-1275-7
15. VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání. Praha: Karolinum, 2005. ISBN: 80-246-0956-8

16. VÁŽANSKÝ, Mojmir. Základy pedagogiky volného času. Brno: Print-Typia, 2001.
ISBN: 80-86384-00-4
17. VODIČKA, J., VODIČKOVÁ, I. Rozvoj klíčových kompetencí hrou, inkluzivní škola
2. Praha: Osmileté gymnázium Budňanka, 2007.
18. VÝZKUMNÝ ÚSTAV PEDAGOGICKÝ. Vyhledáváme rozumově nadané žáky, metodická příručka. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2010. ISBN: 978-80-87000-42-7

Elektronické zdroje:

1. Amavet.cz [online]. Oficiální stránky organizace AMAVET dostupné z WWW:
<http://www.amavet.cz/?q=node/1>
2. Centrumnadani.cz [online]. Oficiální stránky organizace Centrum nadání dostupné z WWW: <http://www.centrumnadani.cz/centrum-nadani/o-nas.html>
3. Debruar.cz [online]. Oficiální stránky organizace mladých debruarů dostupné z WWW: <http://www.debruar.cz/2010/index.php>
4. Mensa.cz [online]. Oficiální stránky organizace Mensa ČR dostupné z WWW:
<http://www.mensa.cz/mensa/>
5. Metodická příručka MŠMT.cz [online]. Dostupné z WWW:
<http://aplikace.msmt.cz/PDF/Volnycas.pdf>
6. Skripta Jihočeské univerzity [online]. Dostupné z WWW:
<http://is.jabok.cz/el/JA10/zima2013/S285/npvc-skriptum.txt>

Sbírky zákonů:

Sbírka zákonů č.73/2005sb. Vyhláška o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Seznam příloh

PŘÍLOHA A.....	I
PŘÍLOHA B.....	II
PŘÍLOHA C.....	III
PŘÍLOHA D.....	IV
PŘÍLOHA E.....	XII
PŘÍLOHA F.....	XIII

Příloha A

Seznam otázek pro rozhovor s ředitelem ZŠ Květnového vítězství:

- 1) Kolik nadaných dětí je přibližně u Vás ve škole na prvním stupni?
- 2) S jakými typy nadání?
- 3) Jaká je nabídka VČ aktivit pro nadané děti u Vás ve škole?
- 4) Mohou kroužky pro nadané navštěvovat i ostatní děti?
- 5) O jaké z kroužků jeví nadané děti největší zájem?
- 6) Podle čeho vybíráte kroužky pro nadané u Vás ve škole?
- 7) Máte povědomí o nabídce kroužků z jiných škol?
- 8) Snažíte se o zpětnou vazbu dětí a rodičů, co se týče nabídky VČ aktivit? Jestli ano, tak jakým způsobem.
- 9) Jsou nadaným dětem poskytovány speciální vzdělávací služby k rozvíjení jejich nadání i během VČ aktivit?
- 10) Vedou kroužky i nějaké organizace, zabývající se nadáním?

Příloha B

Seznam otázek pro rozhovor s dětmi ZŠ Květnového vítězství:

- 1) Co rád/a děláš ve volném čase?
- 2) Chodíš ve škole na nějaké kroužky? Na jaké?
- 3) Jaké kroužky jsi na Vaší škole navštěvoval/a již dříve?
- 4) Chodíš na nějaké kroužky i mimo tvoji školu?
- 5) Chybí ti na tvoji škole nějaký kroužek, který bys rád navštěvoval/a?
- 6) Je celkový seznam nabídky kroužků tvoji školy někde vyvěšený?
- 7) Víš, jaké kroužky na tvoji škole máš možnost navštěvovat?
- 8) Vybíráš si kroužky sám/a?

Příloha C

Seznam škol s programem pro vzdělávání nadaných žáků v Praze:

ZŠ Sv. Vršily

Ostrovní 9

Praha 1, 110 00

ZŠ nám. Curieových

nám. Curieových 2/886

Praha 1, 110 00

ZŠ Karla Čapka

Kodaňská 658/16

Praha 10, 101 00

ZŠ Chodov

Květnového vítězství 1554/54

Praha 4, 149 00

ZŠ Bohumila Hrabala

Zenklova 26/52

Praha 8, 180 00

ZŠ Cesta k úspěchu

Bělohorská 103

Praha 6, 160 00

Příloha D

Nabídka kroužků škol s programem pro nadané žáky.

ZŠ nám. Curieových

AKTIVITA	ZACÍLENÍ	KONTAKT	ČAS
Florbal	1.-3. třída	Michal Šilhan	St 15.00-16.00
AC Sparta Praha	1. stupeň	Daniel Flek	Út 15.00-15.45
Řezbářský kroužek	2. stupeň	dflek@seznam.cz	Út 16.00-16.45
Mažoretky	1. třída	Adéla Přenosilová	St 14.00-15.00
SympA	2. stupeň	adela@mazory.cz	St 15.00-16.00
	3. stupeň		
Taneční obor	1.+2. třída	721 768 911 Veronika Všeticková	St 16.00-17.30 Pá 13.00-14.30
Taneční škola Ivy Langerové	3. třída+ větší	775 609 993 Iva Langerová	Pá 14.30-16.00
	1. stupeň	iva@langerova.cz	Bude upřesněno
Jóga pro děti	od 6 let	777 942 954 Hana Plecítá	Pondělí od 14 do 14,45
	od 12 let	hanaplecita@seznam.cz	Pondělí od 15 do 15,45
Sportovní hry	1. stupeň	724 417 355 Jiří Kuzdas	Út 13.40 - 14.25
	500,- Kč za pololetí	jirkakuzdas@seznam.cz	Út 14.30 - 15.15
Sportovní hry a atletika	2.stupeň	Lukáš Rampich	Bude upřesněno
	1. stupeň	Martina Hašková Simona Dvořáková	
Kroužky němčiny	2. stupeň	simona.dvorakova@zscurie.cz	Po, Út, St dle rozvrhu
	konverzace	775 307 977 Mgr.P.Vávra	
Šachy	1. stupeň	info@sachovykrouzek.cz	St 14.30-15.30
	2. stupeň		
Kroužek zábavné logiky	Pro žáky 1.-9.třídy	777 145 620 Pořadatelská organizace Centrum nadání	Po 14-15

Školní časopis	4.-6. třídy	Paní Militká	Lucie Měchurová
Pěvecký sbor CUKRÁTKA	První stupeň	Blanka Polášková	Čt 14-15 Martina Pokorná Út 13.45-15.45 Út 14-15

ZŠ Karla Čapka, Kodaňská

KROUŽEK	VYUČUJÍCÍ	DEN	ČAS
Pohybové hry	Jandová	pondělí	12:45 – 13:30
Pohybové hry	Hornová	pátek	14:00 – 14:45
Pohybové hry	Kročisová	pondělí	14:00 – 14:15
Pohybové hry	Hozmanová	pondělí	13:15 – 14:00
Matematický šikula I.	Vávrová	pondělí	13:00 – 13:45
Matematický šikula II.	Vávrová	pondělí	14:00 – 15:00
Matematický šikula E	Vávrová	středa	14:00 – 15:30
Keramika	Hornová	pondělí	14:00 – 15:00
Čtenářský kroužek	Jandová	úterý	12:45 – 13:30
Německý jazyk	Marková	úterý	14:00 – 14:45
Kuchařinky	Malá	čtvrtek	13:00 – 14:30 1 x za 14 dní
Dáma	Křišta	čtvrtek	15:30 – 16:30
Rozvoj myšlení	Janů	pondělí	14:00 – 14:45
Zdravotnický kroužek	Milevská	středa	14:00 – 15:30 1 x za 14 dní
Atletika	Váňová	úterý	14:00 – 14:45
Kytara pro pokročilé	Váňová	středa	15:00 – 15:45
Redakce školního časopisu	Váňová	čtvrtek	14:00 – 14:45
Cvičení je hraní	Rucabarová	úterý	12:45 – 13:30
Šikovné ručičky	Mikulová	čtvrtek	13:00 – 14:30 1 x za 14 dní
Pěvecký kroužek	Lukashová	pondělíčtvrtek	15:30 – 16:15 16:00 – 16:45

Název kroužku	Den	Čas	Cena za pololetí
Futsal	středa	15:50 – 16:35	700,-
Florbal 1. – 3. tř.	středa	14:00 – 14:45	700,-
Florbal od 4. třídy	středa	14:55 – 15:40	700,-
Hip hop a moderní tanec	pondělí	14:30 – 15:15	700,-
Počítače a internet	úterý	15:00 – 15:45	700,-
Keramika 1. a 2. tř.	čtvrtek	13:00 – 14:00	1100,- včetně 400,- na materiál
Keramika od 3.třídy	čtvrtek	14:15 – 15:15	1100,- včetně 400,- na materiál
Kick box	pondělí	15:15 – 16:15	1050,-
Bojové sporty a sebeobrana	úterý	14:00 – 14:45	700,-
Jóga	středa	14:00 – 15:00	700,-
Korálkování	úterý	14:30 – 15:30	1100,- včetně 400,- na materiál
Vědecké pokusy 1. a 2. třída	čtvrtek	13:30 – 14:15	1200,- včetně vědeckého deníku a pomůcek

ZŠ Bohumila Hrabala

FLOORBALL 1.tř.- chlapci

15.30 – 16.15

Václav Král

FLOORBALL 2.tř.- chlapci

16.15 – 17.00

Václav Král

FLOORBALL 2.-4.tř. – dívky

15.30 – 16.30

Helena Novotná

PŘÍRODOVĚDNÝ KROUŽEK 1.-4.tř

15.30 – 17.00

Karolína Setnická

RUČNÍ PRÁCE 2.-4.tř.

15.30 – 17.00

Katka Turková

POHYBOVÉ HRY 1.-2.tř.

15.15 – 16.00

Alena Kudelová

POHYBOVÉ HRY 3.-4.tř.

16.00 – 16.45

Alena Kudelová

FLOORBALL 3.-4.tř. – chlapci

15.30 – 16.30

Václav Král

VÝTVARNÝ KROUŽEK 2.-4.tř.

15.30 – 17.00

Eva Hošková

POČÍTAČOVÝ KROUŽEK

15.30 – 16.15

Zlataše Tůmová

PC učebna

1. patro

AEROBIK

15.30 – 16.15

ag. Kroužky

tělocvična

BOJOVÉ SPORTY

a sebeobrana

15.30 – 16.15

ag. Kroužky

tělocvična

VĚDA NÁS BAVÍ

15.30 – 16.30

15.45 – 16.45

ŠACHOVÝ KROUŽEK

15.30 – 16.15

p. Vávra

VĚDECKÉ POKUSY

(1., 2. ročník)

15.30 – 16.15

ANGLIČTINA

učebna IV.D

2. patro

TANEČNÍ ŠKOLA IVY LANGEROVÉ

15.30 – 18.30

Iva Langerová

tělocvična

WATTS ENGLISH

16.30 – 17.15

učebna III.C

FLÉTNA

12.00 – 15.00

p. Sevruk

sál školy

ZŠ Sv. Voršily**PONĚLÍ****KÓD NÁZEV KROUŽKU ČAS KONÁNÍ PLATBA ZA POLOLETÍ**

- 3020 Klavír a el. klávesy (1.-9. roč.) 14-17 2 500 Kč
 3101 Kroužek flétniček a zpívání pro pokročilé(1.-4.) 12.50-13.50 1 250-2 500 Kč
 3108 Scénický tanec ARABESKA pro pokročilé (2.-4.roč.) 15.30-17.00 750 Kč
 3103 Pohybové hry (pro 1.-2.roč.) 12.50-13.50 500 Kč
 3104 Šachy I (1.-5.roč.) 12.50-13.50 500 Kč
 3106 Šachy II (1.-5.roč.) 14-15 500 Kč
 3010 Brousek pro tvůj jazýček (logopedie) 14.00-14.30 800-1 600 Kč

ÚTERÝ**KÓD NÁZEV KROUŽKU ČAS KONÁNÍ PLATBA ZA POLOLETÍ**

- 3208 Výtvarný ateliér NORA (1.-9.roč.) 15.30-17.30 1 000 Kč
 3201 Francouzština pro druhé roky 12.50-13.50 500 Kč
 3202 Fotbal pro mladší žáky 1. stupně 13.30-14.30 500 Kč
 3207 Fotbal pro starší žáky 1. stupně 14.30-15.30 500 Kč
 3203 Plavání pro plavce (2.-9.roč.) 14-15 500 Kč
 3206 Švadlenka (1.-5.roč.) 14-15 500 Kč

STŘEDA**KÓD NÁZEV KROUŽKU ČAS KONÁNÍ PLATBA ZA POLOLETÍ**

- 3000 Příprava ke křtu a 1. sv. přijímání (1.-5.roč.) 13.15-14; 14.00-14.45 bez platby
 3020 Klavír a el. klávesy (1.-9.roč.) 13-19 2 500 Kč
 3305 Školní orchestr (3.-9.roč.) 14.15-15.45 500 Kč
 3301 Plavání pro plavce (2.-9. roč.) 12.50-13.50 500 Kč
 3303 Florbal pro mladší žáky 1. stupně (2.-3.roč.) 14-15 500 Kč
 3304 Rukodělný kroužek TRADIČNÍCH ŘEMESEL(2.-5.roč.) 13.50-15.20 750 Kč
 3307 Florbal pro žáky 4.-6. roč. 15-16 500 Kč
 3010 Brousek pro tvůj jazýček (logopedie) 13.00-13.30 800-1 600 Kč

ČTVRTEK**KÓD NÁZEV KROUŽKU ČAS KONÁNÍ PLATBA ZA POLOLETÍ**

- 3020 Klavír a el. klávesy (1.-9.roč.) 14-16 2500 Kč
 3402 Kroužek flétniček a zpívání pro pokročilé (1.-4.roč.) 12.50-13.50 1250-2500 Kč
 3404 Kroužek flétniček a zpívání pro začátečníky (1.-4.) 13.50-14.50 1250-2500 Kč
 3401 Pěvecký sbor KNOFLÍČEK (1.-2.roč.) 12.45-13.45 500 Kč
 3409 Pěvecký sbor KNOFLÍK (3.-9.roč.) 14.00-15.30 500 Kč
 3410 Scénický tanec MALÁ ARABESKA(1.-2.roč.) 14.15-15.15 500 Kč
 3415 Scénický tanec VELKÁ ARABESKA (5.-8.roč.) 15.15-16.45 750 Kč
 3405 Plavání pro plavce (2.-9.roč.) 13.50-14.50 500 Kč
 3414 Italština pro žáky 1. a 2. stupně (6.-9.roč.) 15-16 500 Kč
 3408 „Geokešing“ (1.-9.roč.) 14.00-15.30 750 Kč
 3403 Kroužek ručních prací (1.-5.roč.) 14-15 500 Kč
 3010 Brousek pro tvůj jazýček (logopedie) 12.50-13.50 800-1 600 Kč

PÁTEK**KÓD NÁZEV KROUŽKU ČAS KONÁNÍ PLATBA ZA POLOLETÍ**

- 3000 Příprava ke křtu a 1. sv. přijímání 12.45-13.30; 13.45-14.30 bez platby

3503 Divadelní spolek JOSEPH (6.-9.roč.) 14.15-16.15 1 000 Kč

3501 Florbal pro žáky 1. stupně (3.-5.roč.) 14-15 500 Kč

3502 Plavání pro plavce (2.-9.roč.) 13.50-14.50 500 Kč

3504 Zeleňáci – přír.-zem.-výtv. kr. (1.-4.roč.) 14-16 500 Kč

3105 **Pro malé kuchtíky** (nedostatečný počet zájemců)

3411 **Hravá čeština pro devátáky**

3413 **Dramatická výchova v Aj** (nedostatečný počet zájemců)

Příloha E**Seznam tabulek**

Tabulka 1: oblíbené aktivity.....	33
Tabulka 2: školní kroužky.....	35
Tabulka 3: dřívější kroužky.....	36
Tabulka 4: kroužky mimo školu.....	37
Tabulka 5: doplnění kroužků.....	38
Tabulka 6: dostupnost nabídky kroužků.....	39
Tabulka 7: znalost nabídky kroužků.....	40
Tabulka 8: výběr kroužků.....	41

Příloha F**Seznam grafů**

Graf 1: oblíbené aktivity.....	33
Graf 2: školní kroužky.....	35
Graf 3: dřívější kroužky.....	36
Graf 4: kroužky mimo školu.....	37
Graf 5: doplnění kroužků.....	38
Graf 6: dostupnost nabídky kroužků.....	39
Graf 7: znalost nabídky kroužků.....	40
Graf 8: výběr kroužků.....	41